Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 28 (9264). ● 1988 йил 9 февраль ● сешанба ● Баҳоси 3 тийин.

12 ФЕВРАЛЬ—ЯГОНА СИЁСИЙ КУН

12 февралда меҳнат коллективларида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети IX пленуми якунларига бағишлаб «Тубдан ўзгаришлар қилайлик, ишни кескин яхшилайлик» деган мавзуда навбатдаги ягона сиёсий кун ўтказилади.

Ягона сиёсий кунга тайёргарлик кўришда ва уни мазмунли ўтказишда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросининг қайта қуришга раҳбарлик бўйича ҳисоботи материалларидан фойдаланиш тавсия этилади. Бу масала юзасидан доклад, бюро ҳисоботи бўйича музокаралар республика, область газеталарининг 1988 йил 31 январь, 2, 3 февраль сонларида эълон қилинган.

Партия комитетларининг сиёсий докладчилари меҳнаткашлар, ўқувчи-ёшлар ҳузурида қилинадиган докладларни тайёрлашда область, шаҳар ва район партия комитетларининг қайта қуришга раҳбарлик бўйича ҳисобот материалларидан, иқтисодий ва социал вазифаларни бажариш юзасидан область шаҳар, район, меҳнат коллективларининг 1987 йил ва беш йилликнинг икки йили якунларидан, меҳнат коллективларида туб иқтисодий ислоҳотни амалга оширишга оид маълумотлардан кенг фойдаланишлари мумкин.

МЕҲНАТКАШЛАРНИНГ ХАТЛАРИДАН

БИР ҚОП УН НЕЧА ПУЛ?

МЕНИНГ ўн битта фарзандим бор. Демак, халқ нақлида таъкидланганидек, рўзғоримизнинг боши —нон. Биз кўпинча магазиндан ун сотиб олиб, уйда нон ёпиб еймиз. 70 килограммли бир қоп ун 18 сўм 20 тийин, 50 килограммли ун 13 сўм туришини ҳаммамиз яхши биламиз. Лекин айтинг-чи, қачон, қайси озиқ-овқат магазинидан бир қоп унни ўз нархида харид қилганингизни эслай оласизми? Ҳеч бир муболағасиз айтиш мумкинки, 18 сўм 20 тийинлик унни 20 сўмдан, 13 сўмлик унни 14 ёки 15 сўмдан олгансиз.

Йўлим тушиб Ҳамза районидаги 47-, 58-, 28-, 26-, ва 1-магазинлардан ун харид қилганман. Шунингдек, Коммунистик районидаги Усмон Юсупов номли совхоз ҳамда Борданкўл қишлоғидаги озиқ-овқат магазинларидан ҳам ун сотиб олдим. Бу магазинларда савдо қилаётган сотувчилар бир ярим-икки сўмдан устама баҳо қўйиб сотишга одатланиб қолишган. Нимасини айтасиз, бунга ҳатто харидорлар ҳам кўникиб кетишган. Борди-ю, «Нега ортиқча нарх билан сотаяпсиз?», деб эътироз билдиргудек бўлсангиз, улар «Бизни ҳам бола-чақамиз бор, қолаверса уннинг ўзи келмайди, харажати бўлади», деб баҳона қилишади. Хўш, нега энди биз, харидорлар, дўконларга келаётган маҳсулотларнинг «харажатлари»ни кўтаришимиз, бунинг устига сотувчининг бола-чақасини ҳам қўшиб боқишимиз керак экан? Харидор ҳақидан юлиб қолиш, ўзгалар ҳисобига нон топиб, бола-чақа боқиш иллатлари қачон тугайди. Бу муаммо эндиликда кўпчиликнинг асабига тега бошлади. Ҳа, бу иллатга чек қўйиш пайти келди.

А. ОТАМУРОДОВ,
Оржоникидзе районидаги Ленин номли колхоз.

● Нон увол бўлмасин

ҚАБУЛ ПУНКТЛАРИ КЕРАК

МЕН яқинда бир дўстимникига кета туриб, йўлда одамнинг ақлига сиғмайдиган ачинарли синоатнинг гувоҳи бўлдим. Дўстимнинг уйи шаҳардан четда, ҳар хил чиқиндилар олиб келиб куйдириб юбориладиган жойга яқин эди. Шу ердан ўтаётганимда куйган нonнинг ҳиди димоғимга урилди. Яқинроқ бориб, ҳайратдан ёқамни ушлаб қолдим. Не кўз билан кўрайки, ахлат ичида лойга қоришиб ётган қотган нон уюмлари жизғанак бўлиб ёнмоқда эди.

Бу воқеанинг гувоҳи бўлганимга ҳам бир ойдан ошиб қолди. Лекин ҳамон димоғимдан куйган ноннинг ҳиди кетмайди. Шу кундан буён ўз-ўзимга савол бераман: наҳотки, ҳамма нарсадан азиз ва бебаҳо бўлган нонимиз қадри шунчалик пастга урилса? Наҳотки, бир бурда қаттиқ нон учун чеккан азоб-уқубатларимизни унутиб юборган бўлсак? Наҳотки, қоп-қоп қилиб ташлаб юборилган нонларимиз қадри биз авайлаб йиғадиган шиша идишлар қадрича бўлмаса?» Нега энди бўшаган шишани магазинга олиб чиқиб 20 тийинга ўтказамиз-у, лекин, ризқимиз, уйимизнинг кут-баракаси, дастурхонимизнинг зийнати бўлган азиз нонимизни бундай увол қилиб ташлаб юборишимиз керак?

Сир эмас. Асосан кўп қаватли уйларда яшовчи кишилар шундай қилишяпти, десак хато бўлмайди. Чунки, улар истеъмолдан ортиб қолаётган нонларни қаерга қўйишни билишмайди.

Юқорида эслатиб ўтганимдек, шишаларни қабул пунктига топшириб пулимизни қайтариб оламиз. Худди шу тартибда ҳар бир районда битта ёки иккитадан қотган нонни қабул қилувчи дўкон очиб қўйилса бўлмайдими? Айтайлик, бир килограмм нон халқдан 8 тийиндан (тахминан, албатта) харид қилиб олинса ва қайта ишланиб, бошқа озиқ-овқат маҳсулотлари тайёрланса ҳам халққа, ҳам давлатга фойда эмасми? Агар бир киши 10 килограмм қотган нонни 80 тийинга топширса пулига 1 килограмм гуруч ёки буханка юмшоқ нон, бир килограмм қанд ёки шакар олиши мумкин. Энг муҳими-исрофгарчиликка чек қўйилади.

К. МАДУМАРОВ.

БУЗИШАДИ-Ю, ТУЗАТИШМАЙДИ

ЯНГИЙЎЛ шаҳрининг Халқобод посёлкасига кираверишда Жўнариқ канали бор. Бу канал шаҳар билан районни чегаралаб туради. Шаҳар марказини кесиб ўтадиган Чехов кўчасининг кўринарли жойига «Юк автомашиналари юриши таъқиқланади» деган белги қўйилган. Шу сабабли оғир ва прицепли машиналар канал ёқалаб Лермонтов кўчаси орқали шаҳарга чиқишади. Шу канал ёқалаб то Совет кўчасигача бўлган бир километрли йўл ҳар хил сабаблар билан ковланавериб, ғалвир бўлиб кетган. Қизиғи шундаки, ўз манфаатини кўзлаб, кўчани ковлаб илма-тешик қилган ташкилотлар кўп бўлди-ю, лекин тузатиб қўйишга келганда, ўн йилдан буён бирорта ташкилот топилмаяпти. Мана энди, бу йўлдан на машина юра олади, на одам.

Қизиқ, бузувчи истаганча топилса-ю, тузатувчи бўлмаса. Энди аҳолининг арзига қулоқ соладиган ташкилотни қаердан изласак экан?

Т. ҚОСИМБОЕВ,
шаҳар консерва заводининг ишчиси.

СОЛДАТ МАКТУБЛАРИ

ЎЙЛАБ КЎРИШСИН

Армияга янги келганимда баъзи қийинчиликларни бошдан кечирдим. Булардан бири жисмоний жиҳатдан бўшлигим бўлса, иккинчиси рус тилини билмаслигимдир. Бу камчиликлар биргина менда эмас, тўғрироғи Ўрта Осиё республикаларидан, айниқса, Ўзбекистондан келиб ҳарбий хизматни ўтаётган барча ёшларда учрайди. Сабаби, ўрта мактабда, хусусан, қишлоқ мактабларида бошланғич ҳарбий таълим ишлари тўғри йўлга қўйилмаган. Кўпгина мактабларда спорт комплекси, ҳатто, оддий спорт зали бўлмаганлиги учун ўқувчиларнинг бу соҳадаги билимлари фақат дарс эшитиш билан чегараланиб қолаяпти.

Нега энди армия хизматини аъло даражада ўтаб қайтган йигитларга мактабдаги ҳарбий таълим машғулотларини ишониб топшириш мумкин эмас? Менимча, сержантлик мактабларини битириб, кейинчалик бўлинмаларга командирлик қилган йигитлар уйларига қайтгач, бемалол мактабларда дарс ўтишлари мумкин. Мутасадди ташкилотлар бу ҳақда ўйлаб кўришса бўларди.

А. ХУДОЁРОВ,
Н-қисм.

● АЙНИ кунларда барча хўжаликларда мўл ҳосил учун мустаҳкам замин яратишга ҳаракат қилинмоқда. Районларда кузги-қишки тадбирлар уюшқоқлик билан олиб борилмоқда. Бу борада Янгийўл районидаги «Интернационал» колхози пахтакорлари ҳам ўрнак бўлишмоқда. 1988 йилда хўжалик пахтакорлари мўл ва сифатли пахта ҳосили етиштиришга аҳд қилишган. Сиз суратда кўриб турган (чапдан) хўжаликнинг илғор бригада бошлиқлари Хайриддин Шаваладов, бош агроном Шукур Мамедов, Мурод Ниёзов ва Амирхон Давришевлар ҳам навбатдаги вазифалар ҳақида суҳбатлашмоқдалар.

А. Зуфаров фотоси.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ СИЁСИЙ БЮРОСИНИНГ 30-40-ЙИЛЛАР ВА 50-ЙИЛЛАРНИНГ БОШЛАРИДАГИ ДАВРДА СОДИР БЎЛГАН РЕПРЕССИЯЛАРГА АЛОҚАДОР МАТЕРИАЛЛАРНИ ҚЎШИМЧА ЎРГАНИШ БИЛАН ШУҒУЛЛАНУВЧИ КОМИССИЯСИДА

Комиссия ўзининг 1988 йил 5 февралдаги мажлисида СССР Олий суди раисининг «Советларга қарши ўнг троцкийчилар блоки» деб аталган иш юзасидан жиноий жавобгарликка тортилган Н .И. Бухарин, А. И. Риков, А. П. Розенгольц, М. А. Чернов, П. П. Буланов, Л. Г. Левин, И. Н. Казаков, В. А. Максимов—Диковский, П. П. Крючков ва Х. Г. Раковский иши юзасидан СССР бош прокурорининг протестини кўриб чиқиш натижалари тўғрисидаги ахборотини тинглади.

Бу кишилар СССРга душман ажнабий давлатлар разведкаларининг топшириғига биноан СССРдаги мавжуд социалистик, ижтимоий ва давлат тузумини ағдариб ташлаш мақсадида фитначилик группасини ташкил этишда, қўпорувчилик — заракунандалик, террорчилик ва бошқа душманлик фаолиятини ўтказишда айбланиб, СССР Олий судининг ҳарбий коллегияси томонидан 1938 йил мартида ҳукм қилинган эдилар.

Шу иш юзасидан дастлабки тергов социалистик қонунчиликни қўпол бузиб ўтказилганлиги, сохталаштирилганлиги, айбланувчилардан ман этилган усуллар билан иқрорлик маълумотлари олинганлиги аниқланди.

СССР Олий суди раисининг Олий суд пленуми ўзининг 1988 йил 4 февралдаги қарори билан ҳарбий коллегиянинг ҳукм этилган Н. И. Бухарин, А. И. Риков, А. П. Розенгольц, М. А. Чернов, П. П. Буланов, Л. Г. Левин, И. Н. Казаков, В. А. Максимов—Диковский, П. П. Крючков ва Х. Г. Раковскийларга нисбатан чиқарган ҳукмини бекор қилганлиги ва уларнинг ҳаракатларида жиноят состави йўқлиги учун ишни тўхтатганлиги тўғрисидаги ахбороти маълумотга олинди.

Илгарироқ СССР Олий суди худди шу иш юзасидан ва худди шу сабабларга биноан Н. Н. Крестинский, Г. Ф. Гринько, И. А. Зеленский, В. И. Иванов, С. А. Бессонов, А. Икромов, Ф. Хўжаев, В. Ф. Шарангович, П. Т. Зубарев ва Д. Д. Плетневни тўла-тўкис оқлаган эди.

Шу иш юзасидан ўтган Г. Г. Ягода хусусида СССР прокуратураси протест билдиргани йўқ.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг комиссияси ўз ишини давом эттирмоқда.

● Область партия комитетида

САВДО ХОДИМЛАРИ БИЛАН УЧРАШУВ

6 февраль куни Тошкент область партия комитетида область ҳамда Тошкент шаҳар савдо бўлинмалари раҳбарлари ва бошланғич партия ташкилотлари секретарлари билан учрашув бўлиб ўтди. Учрашувни область партия комитетининг биринчи секретари Т. А. Алимов очди.

Бўлиб ўтган суҳбат чоғида аҳолига савдо ва маиший хизмат кўрсатишни такомиллаштиришга оид муҳим масалалар тилга олинди. Кейинги пайтларда савдо соҳасида бирмунча ижобий ўзгаришлар юз берганлигига қарамай, савдо ташкилотлари ишида ҳали туб ўзгаришлар юз бергани йўқ. Савдо тармоқларининг кўпгина ходимлари ҳамон эски, умрини яшаб бўлган иш услубларидан халос бўла олмаганликлари суҳбатда рўй-рост айтилди. Савдо бошқармаси бозорнинг ўзига хос хусусиятларини яхши ўрганмаяпти, бугунги аҳволдан кўникма ҳосил қилиб, аҳолининг талаби ўзгараётганлигини сезмаяпти, коммерция ишларини яхши олиб бормаяпти, аҳолига керак бўладиган маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш юзасидан саноатга нисбатан қатъий талабчанлик кўрсатмаяпти. Савдо ташкилотлари буюртма қилаётган кўплаб товарлар хили, сифати ва бичими жиҳатидан, харидорларнинг юксак талабларига жавоб бермаяпти. Болалар, ёшлар ва катта ёшдаги кишиларга мўлжалланган товарларнинг ҳозирги модага мос бўлмаётганлиги ҳам харидорларнинг эҳтиёжлари қондирилмаслигига сабаб бўлаётир. Маиший хизмат даражаси паст, комиссион магазинлар тармоқларини кенгайтириш талаб этилади.

Суҳбатда кадрлар масаласига жиддий эътибор берилди. Тармоқ ходимларига катта моддий бойликлар ишониб топшириб қўйилган. Шунинг учун ҳам савдо соҳасида ишлаётган кишилар ҳалол ва виждонли бўлишлари керак.

Савдо соҳасидаги етилган муаммоларнинг муваффақиятли ҳал этилиши суҳбат чоғида таъкидланганидек, бу ишга янгича ёндашувни талаб этмоқда.

Шу нарса қайд этилдики, хўжалик юритишнинг янгича шароитларида савдо ходимлари олдида товар оборотини кўпайтириш, аҳолига хизмат кўрсатиш маданиятини яхшилаш, савдо ва умумий овқатланиш корхоналари рентабеллилигини оширишдек масъулиятли вазифалар турибди.

Озиқ-овқат ва ноозиқ-овқат маҳсулотлари ресурсларини излаб топишда савдо ташкилотлари ва район Советлари ижроия комитетларининг ўзлари ҳам зўр активлик кўрсатишлари, маҳаллий партия органлари эса бу ишга раҳбарлик қилишлари керак.

КЎЧМА СЕМИНАР-КЕНГАШ

Тошкент область партия комитети шаҳар, район партия комитетлари иккинчи секретарлари ва ташкилий бўлимлари мудирларининг бир кунлик кўчма семинар-кенгашини ўтказди. У партияга танлаб олишнинг икки йиллик системасини жорий этиш ва коммунистлар аттестациясининг боришига бағишланди.

Семинар-кенгаш қатнашчилари «Комфорт» ишлаб чиқариш бирлашмаси ва Тошкент районидаги К. Маркс номли колхозда бўлиб, бошланғич партия ташкилотлари иш тажрибаси билан танишдилар, бошқа объектларга ҳам бордилар.

Семинар-кенгаш давомида партияга кирувчилар резерви билан олиб борилаётган тарбиявий ишлар, коммунистлар аттестацияси юзасидан ўзаро фикр алмашинди.

Семинар-кенгашни Тошкент область партия комитетининг иккинчи секретари Р. А. Попов олиб борди.

БЕШ ЙИЛЛИККА—ЗАРБДОР СУРЪАТ

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИНИ ИҚТИСОДИЙ ВА СОЦИАЛ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ 1987 ЙИЛГИ ДАВЛАТ ПЛАНИНИНГ БАЖАРИЛИШ ЯКУНЛАРИ ТЎҒРИСИДА

I. ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ УМУМИЙ ИҚТИСОДИЙ КЎРСАТКИЧЛАРИ

Тошкент области меҳнаткашлари КПСС XXVII съезди ва Ўзбекистон Компартияси XXI съезди, КПСС Марказий Комитетининг кейинги Пленумлари қарорларини бажара бориб, Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 70 йиллиги йилида ижтимоий ишлаб чиқариш айрим тармоқларини янада ўстиришни таъминладилар. Халқ фаровонлиги ошди. Туб иқтисодий ислоҳот амалга оширилди. Янги хўжалик механизми жорий қилинди.

Саноатда ёқилғи-энергетика ва металлургия комплекслари барқарор ишлади. Машинасозлик маҳсулотини янгилаш тезлашди. Агросаноат комплексида чорвачилик маҳсулотлари етиштириш кўпайди.

Социал проблемаларни ҳал қилишга эътибор кучайди. Айни вақтда халқ хўжалигининг кўпгина тармоқларида белгиланган топшириқлардан орқада қолишни бартараф этишнинг уддасидан чиқилмади. Фан ва техника ютуқлари халқ хўжалигига суст жорий қилинмоқда. Саноатдаги корхоналарнинг кўпчилиги ҳали ҳам шартнома мажбуриятларини бажармаяпти. Кўпгина корхона ва ташкилотларнинг молиявий аҳволи зўриққанича қолмоқда. Ўтган йили машинасозлик, енгил саноат ишида, айниқса, буюмлар сифатини яхшилаш бўйича туб ўзгаришлар бўлмади. Аҳолининг товарлар ва хизматларга бўлган эҳтиёжи тўла қондирилмаяпти. Капитал қурилишида, транспорт ишида катта камчиликлар содир бўлиб турди.

Областнинг иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1987 йилги асосий кўрсаткичларининг ўсиш суръатлари қуйидагича бўлди **(процент ҳисобида):**

	1986 йил плани базасига нисбатан планда	амалда	1986 йилги амалдаги даражага нисбатан
Саноат маҳсулоти — жами	3,9	4,6	3,4
Қишлоқ хўжалик маҳсулоти	6,0	—3,0	—5,7
Асосий фондларни ишга тушириш	11	—12	23
Капитал маблағ сарфлаш	20	10	19
Барча турдаги транспорт билан юк ташиш (жўнатиш) ҳажми	—25	—10	—10
Умумий фойдаланишдаги барча транспорт турлари бўйича пассажир обороти	5,4	3,9	2,9
Ишчи ва хизматчилар сони	—	1,3	2,0
Давлат ва кооператив савдосининг чакана товар обороти (амалдаги нархларда)	1,4	—2,6	—0,03
Шу жумладан, алкоголли ичимликлар сотиш ҳажмидан ташқари	5,5	1,7	1,5
Пулли хизматлар	—2,5	—13,0	9,4
Фойдаланишга топширилган уй-жойларнинг умумий майдони	0,2	—6	5

Саноат маҳсулоти олдинги йилдагига нисбатан 0,3 миллиард сўмлик кўпайди ва 8,2 миллиард сўмни ташкил этди.

1,2 миллиард сўмлик **қишлоқ хўжалик маҳсулотлари** олинди, бу ўн биринчи беш йилликнинг ўртача ҳар бир йилидагига нисбатан 52 миллион сўмлик ёки 4,1 процент камдир.

Лекин саноатдаги айрим бирлашмалар, корхоналар, пудратчи қурилиш-монтаж ташкилотлари таннархни камайтириш бўйича топшириқларнинг бажарилишини таъминламадилар, молиявий якунлар бўйича планларни бажармадилар. Кўпгина корхоналар зарар кўриб ишлади.

II. ИЖТИМОИЙ ИШЛАБ ЧИҚАРИШНИ ИНТЕНСИВЛАШ ФАН-ТЕХНИКА ТАРАҚҚИЕТИ

Фан-техника тараққиётининг турли йўналишларида тадқиқотлар ва ишланмалар олиб борилди.

Халқ хўжалигида бешта илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси ишлаб турибди.

Илмий ва илмий-педагогик кадрлар сони 26 минг кишини ташкил этди.

Халқ хўжалиги тармоқларининг ишлаб чиқариш аппарати такомиллаштирилди.

1747,6 миллион сўмлик асосий фондлар, шу жумладан 1113,6 миллион сўмлик ишлаб чиқариш фондлари ишга туширилди.

Мавжуд корхоналарни техникавий қайта ускуналаш ва реконструкция қилишда 401,1 миллион сўмлик ёки 1986 йилдагига нисбатан 15 процент кўп давлат капитал маблағлари фойдаланилди. Бу мақсадлар учун ажратилган капитал маблағнинг 92 проценти ўзлаштирилди.

1987 йилда саноатда 91 та механизациялашган поток, комплекс механизациялашган ва ярим автоматлашган линиялар, 60 та саноат роботи, 141 та рақамли программ бошқариладиган металл қирқиш станоги ўрнатилди. 85 участка, цех, ишлаб чиқаришлар комплекс механизациялаштирилди ва автоматлаштирилди.

Маҳсулотнинг 83 та янги тури ўзлаштирилди ва ишлаб чиқариш бошланди.

Умуман машинасозлик комплексида саноат маҳсулотини янгилашнинг пландаги суръатлари ошириб бажарилди, буни қуйидаги маълумотлардан ҳам кўриш мумкин:

Биринчи бор ўзлаштирилган маҳсулотнинг товар маҳсулот ҳажмидаги солиштирма салмоғи, процент ҳисобида

	1987 йил: Корхоналарнинг плани	1987 йил: Амалдагиси
Машинасозлик комплекси	13,7	14,5
СССР Электротехника саноати министрлиги	5,9	6,6
СССР Химия ва нефть машинасозлиги министрлиги	18,2	19,8
СССР Трактор ва қишлоқ хўжалиги машинасозлиги министрлиги	20,5	21,8
СССР Енгил ва озиқ-овқат саноати машинасозлиги ҳамда рўзғор асбоблари министрлиги	9,3	3,0

Пахта, дон, сабзавот, полиз экинлари, мева-резавор экинларнинг интенсив технология талабларига жавоб берадиган янги навларини яратиш, мавжуд сув ресурслари ва ерларнинг мелиоратив ҳолатидан самарали фойдаланиш бўйича ишлар олиб борилди.

(Давоми 2-бетда).

БЕШ ЙИЛЛИККА—ЗАРБДОР СУРЪАТ

(Боши 1-бетда).

Агросаноат комплексида 1987 йилда дон учун маккажўхорининг 95,4 проценти, шолининг 67,1 проценти интенсив технология асосида етиштирилди.

Қурилишда яхлит темир-бетондан конструкция ва иншоотларни қуришнинг прогрессив усуллари янада кенгайди.

МАҲСУЛОТ СИФАТИ

Саноат корхоналари ва бирлашмалари олий сифат категориясидаги маҳсулотни ишлаб чиқариш планини 105,6 процент қилиб бажардилар.

Давлат қабули жорий қилинган 21 корхонада давлат қабули қабул қилмаган маҳсулот ҳажми 1 йилда 0,7 миллион сўмликни ташкил қилди.

Саноат корхоналаридан савдога сифати қониқарсиз бўлган анча миқдордаги маҳсулот юборилиб турибди. Тошкентдаги 1- ва 2-пойабзал фабрикалари маҳсулотининг анчагина қисми бир неча бор брак қилинди.

Савдо ташкилотларига паст сифатли мева-сабзавот маҳсулотлари етказиб берилмоқда. 377 минг сўмлик маҳсулот бутунлай брак қилинди.

ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ПОТЕНЦИАЛИДАН ФОЙДАЛАНИШ

Саноат корхоналарини кўп сменали иш режимига ўтказиш давом этди. Сменали иш ортганлиги туфайли бўшаб қолган майдонлардан янги прогрессив ускуналарни жойлаштириш, халқ истеъмоли товарлари тайёрлашни кўпайтириш учун фойдаланилди.

Янгидан фойдаланишга топширилган қувватларни ўзлаштириш ва улардан фойдаланишдаги камчиликлар ҳали ҳам давом этмоқда. 1987 йилда беш йиллик бошида ишга туширилган 12 та халқ хўжалик объектларини таҳлил қилиш бу объектлар қувватидан ўртача 51 процент фойдаланилаётганлиги маълум бўлди. Бунинг оқибатида халқ хўжалиги 30 миллион сўмликдан кўпроқ маҳсулот ололмай қолди.

РЕСУРСЛАРНИ ТЕЖАШ

Халқ хўжалигида 77,7 минг тонна ёқилғи-энергетика ресурслари (шартли ҳисобда), 27,2 минг тонна қора металлар прокати, 27,5 минг тонна цемент, 33,4 минг куб метр ёғоч-тахта материаллари, 6,0 минг тонна дизель ёнилғиси, 2,9 минг тонна автобензин тежаб қолинди.

МЕҲНАТ РЕСУРСЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ

Халқ хўжалигида банд бўлган ишчилар, хизматчилар ва колхозчиларнинг ўртача йиллик сони анча ошди. Ишчи ва хизматчиларнинг 35 процентдан кўпроғи 30 ёшгача бўлган ёшлар, 5,9 проценти пенсия ёшидаги кишилардир. Ишчи ва хизматчиларнинг ўртача ёши 41 атрофидадир. Ишловчиларнинг ярмидан кўпроғи тегишли корхонада беш йилдан кам бўлмаган иш стажига эга.

Ишлаб чиқаришни бошқаришда демократиялаш жараёни кенгаймоқда.

Кооператив фаолият жадал суръатлар билан ривожланмоқда. Йил охирига келиб кооперативларда ишловчилар сони 1400 кишидан кўпроқни ташкил этди (1987 йилнинг биринчи ярмида 684 киши эди).

Халқ хўжалигининг қатор тармоқларида иш вақтининг йўқотилиши, меҳнаткашларни асосий фаолиятдан чалғитиш, жумладан қишлоқ хўжалик ишларига жалб этиш кўпаймоқда.

Ҳунар-техника билим юртларида салкам 10 минг киши тайёрланди.

III. МОДДИЙ ИШЛАБ ЧИҚАРИШНИ РИВОЖЛАНТИРИШ

САНОАТ

Бирлашмалар ва корхоналарнинг 66 проценти шартнома мажбуриятларини тўла ҳажмда бажарди. Маҳсулот етказиб бериш бўйича мажбуриятларнинг бажарилиши ҳисобга олинган ҳолда маҳсулотни реализация қилиш плани 97,0 процент қилиб бажарилди.

Саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ҳажми 3,4 процент ошди. Меҳнат унумдорлиги 1986 йилда амалдаги даражага нисбатан 3,0 процент ўсди.

Фойда олиш плани бажарилмади, саноат маҳсулоти таннархи бўйича ортиқча харажатларга йўл қўйилди.

1987 йилда халқ хўжалик комплексларида меҳнат унумдорлиги ва маҳсулот ҳажмининг ортиш суръатлари қуйидагича бўлди (процент ҳисобида):

	Амалдаги ўсиш суръатлари	
	Меҳнат унумдорлиги	Маҳсулот ҳажми
Ёқилғи-энергетика комплекси	2,4	4,7
Металлургия комплекси	3,3	2,5
Машинасозлик комплекси	4,1	4,4
Химия-ўрмон комплекси	6,1	7,7
Агросаноат комплекси	2,6	4,2
Қурилиш комплекси (Ўзбекистон ССР Бинокорлик материаллари саноати министрлиги)	5,2	3,6

1987 йилда область шаҳарлари ва районлари саноатининг иши тўғрисидаги маълумотлар қуйидагича бўлди (процент ҳисобида):

	Маҳсулот етказиб бериш шартномавий мажбуриятларининг бажарилиши	Шартномавий мажбуриятларни бажармаган корхоналарнинг улуши	Маҳсулот таннархини тежаш (ортиқча сарфлаш +), планга нисбатан процент (январь — ноябрь) ҳисобида	Амалдаги ўсиш суръатлари: меҳнат унумдорлиги	Амалдаги ўсиш суръатлари: маҳсулот ҳажми
Жами	97,0	34	+0,3	3,0	3,4
Тошкент шаҳри	97,4	28	+0,5	3,0	3,1
Область	96,6	40	+0,1	2,9	3,7
Шаҳарлар:					
Олмалиқ	98,6	44	03	3,4	2,6
Ангрен	92,5	29	+1,2	4,8	6,5
Оҳангарон	97,6	57	+1,9	3,7	5,0
Бекобод	97,2	42	1,0	10,7	9,3
Нариманов	96,6	40	0,7	3,0	4,8
Чирчиқ	96,9	29	+1,3	3,8	4,7
Янгийўл	96,0	58	+0,5	—5,6	0,3
Районлар:					
Оққўрғон	80,5	100	+0,4	—14,2	—10,1
Оҳангарон	83,7	100	+11,8	17,2	10,8
Бекобод	99,1	20	0,7	3,9	1,8
Бўстонлиқ	99,7	20	0,4	14,6	19,2
Бўка	90,0	50	0,8	—4,4	—6,2
Ғалаба	93,5	75	1,6	—5,8	—6,0
Калинин	99,5	14	1,6	10,8	15,0
Коммунистик	86,0	67	1,1	—3,1	—6,6
Оржоникидзе	95,3	22	1,1	—3,6	—3,0
Паркент	100,0	—	+2,2	—3,1	—2,1
Пискент	81,0	100	1,9	4,3	4,3
Ўрта Чирчиқ	96,5	43	0,6	1,6	—0,9
Тошкент	98,5	60	0,2	—2,5	2,6
Чиноз	100,0	—	1,1	7,8	6,0
Янгийўл	96,1	27	1,2	0,9	9,6

Саноат комплекслари бўйича айрим муҳим маҳсулот турларини ишлаб чиқаришнинг асосий кўрсаткичлари қуйида келтирилади:

Ёқилғи-энергетика комплекси тармоғида кўмир қазиб чиқаришнинг план топшириқлари бажарилмади.

Электр энергияси ҳосил қилиш 12 миллион киловатт-соат кўпайди.

МЕТАЛЛУРГИЯ КОМПЛЕКСИ

Металлургия комплекси корхоналари пўлат ва прокат тайёрлаш топшириқларининг бажарилишини таъминламади.

Ўзбекистон металлургия заводи 1987 йилда мажбуриятдагига нисбатан 5,1 миллион сўмлик маҳсулотни кам етказиб берди.

МАШИНАСОЗЛИК КОМПЛЕКСИ

	1987 йилда ишлаб чиқарилгани	йиллик планнинг бажарилиш проценти	1987 йилда 1986 йилга нисбатан процент ҳисобида
Куч трансформаторлари — миллион киловольт-ампер	8,2	95	106
Компрессорлар — минг дона	10,9	93	95
Химия асбоб-ускуналари ва уларга эҳтиёт қисмлар — миллион сўмлик	33,2	87	98
Енгил саноат учун технологиқ асбоб-ускуналар ва уларга эҳтиёт қисмлар — миллион сўмлик	50,9	83	87
Йигирув машиналари — дона	1318	80	77
Тракторлар — минг дона	25,8	100,5	97
Трактор прицеплари — минг дона	27,8	88	87
Қишлоқ хўжалик машиналари — миллион сўмлик	170,2	103	95
Пахта териш машиналари — минг дона	7,7	100	85
Экскаваторлар — дона	1536	99,1	99,2

Комплексда жами маҳсулотнинг ўсиши 4,4 процентни ташкил этди. Машинасозлик маҳсулотининг муҳим турлари — куч трансформаторлари, компрессорлар, йигирув машиналари, трактор прицеплари, химия асбоб-ускуналари ишлаб чиқариш топшириқлари бажарилмади.

ХИМИЯ-ЎРМОН КОМПЛЕКСИ

	1987 йилда ишлаб чиқарилгани	йиллик планнинг бажарилиш проценти	1987 йилда 1986 йилга нисбатан процент ҳисобида
Минерал ўғитлари (таркибида озуқа моддалари 100 процент деб ҳисоблан-ганда) — минг тонна	766,3	105	115
Олтингугурт кислотаси — минг тонна	1476,4	101	105
Қоғоз — минг тонна	25,0	99	98
Картон — минг тонна	7,3	100,6	100,7

Минерал ўғитлари, олтингугурт кислотаси, картон ишлаб чиқаришнинг планда назарда тутилган ҳажмларига эришилди.

Қоғоз ишлаб чиқаришнинг пландаги ҳажмига эришилмади.

ҚУРИЛИШ КОМПЛЕКСИ САНОАТИ

	1987 йилда ишлаб чиқарилгани	йиллик планнинг бажарилиш проценти	1987 йилда 1986 йилга нисбатан процент ҳисобида
Йиғма темир-бетон конструкциялари ва буюмлари — миллион куб метр	2,4	96	103
Асбоцемент тахталари (шифер) — шартли миллион плита	218,5	93	97
Иморатбоп ғишт — миллион дона	487,5	94	94
Дераза ойнаси — миллион квадрат метр	2,2	99,0	99

Қурилиш комплекси саноати халқ хўжалигининг қатор бинокорлик материалларига бўлган эҳтиёжини қондирмади. Йиғма темир-бетон конструкциялари ва буюмлари, иморатбоп ғишт, дераза ойнаси ишлаб чиқаришда пландаги даражага эришилмади.

Асосий ноозуқа халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқариш планининг бажарилиши қуйидагича бўлди:

	1987 йилда ишлаб чиқарилгани	йиллик планнинг бажарилиш проценти	1987 йилда 1986 йилга нисбатан процент ҳисобида
Маданий-маиший ва рўзғорбоп товарлар			
Чинни-фаянс идишлари — миллион сўмлик	32,3	102	103
Сирланган пўлат идишлари — миллион сўмлик	36,1	81	88
Мебель — миллион сўмлик	136	96	103
Енгил саноат буюмлари:			
Трикотаж буюмлари — миллион дона	28,7	96	112
Пайпоқлар — минг жуфт	1065	122	112
Пойабзал — миллион жуфт	14,9	100,5	105

1987 йилда халқ истеъмоли товарлари (алкоголли ичимликлардан ташқари) чакана нархларда 3,2 миллиард сўмлик ишлаб чиқарилди. Уларни тайёрлаш 1986 йилдагига нисбатан 4,0 процент кўпайди.

Тошкент, Олмалиқ, Оҳангарон, Бекобод, Чирчиқ, Янгийўл шаҳарлари бирлашмалари ва корхоналари анча орқада қолдилар. Пландагига нисбатан 1,3 миллион дона трикотаж буюмлари кам ишлаб чиқарилди.

Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлиги корхоналари истеъмолчиларга буюртмалар ва шартномалардагига нисбатан 45,3 миллион сўмлик кам маҳсулот етказиб бердилар.

Қатор маданий-маиший ва рўзғор буюмлари ишлаб чиқаришдаги қолоқлик давом этмоқда. 1987 йил планига нисбатан 8,4 миллион сўмлик сирланган пўлат идишлари, 5,7 миллион сўмлик мебель кам ишлаб чиқарилди.

АГРОСАНОАТ КОМПЛЕКСИ

1987 йилда қишлоқ хўжалиги маҳсулотининг жами ҳажми олдинги йилдагига нисбатан 5,7 процент камайди.

ДЕҲҚОНЧИЛИК

Барча категориядаги хўжаликларда асосий деҳқончилик маҳсулотлари етиштириш қуйидагича бўлди (минг тонна):

	1981—1985 йиллар (йилига ўрта ҳисобда)	1986 йил	1987 йил
Дон — жами	232,7	155,2	171,2
Шу жумладан, дон учун маккажўхори	136,9	63,9	58,6
Шоли	44,4	45,8	45,1
Пахта	413,6	430,3	370,3
Картошка	119,3	100,9	61,7
Сабзавот	620,8	621,0	623,7
Полиз маҳсулотлари	56,9	48,5	52,4
Мева ва резавор мева	173,6	107,4	101,6
Узум	92,5	105,1	102,5

Жамоат қишлоқ хўжалигида пахта, картошка, полиз экинлари, шоли ҳосилдорлиги 1986 йилдагига нисбатан камайди. Бекобод райони хўжаликларида пахта, сабзавот ва мевалардан, Бўстонлиқ райони хўжаликларида дон учун маккажўхоридан, Коммунистик райони хўжаликларида картошкадан, Бўка райони хўжаликларида узумдан энг паст ҳосил олинди.

1987 йилда Бўстонлиқ, Бўка, Ғалаба ва Коммунистик районлари хўжаликлари ғаллани, барча пахтакор районлар пахтани 1986 йилдагига нисбатан кам етиштирдилар.

Янгийўл районидан ташқари барча районлар хўжаликлари картошка етиштиришни, Оққўрғон, Бекобод, Бўстонлиқ, Бўка ва Ғалаба районлари хўжаликлари сабзавот етиштиришни олдинги йилдагига нисбатан камайтириб юбордилар. Областнинг қатор районларида мева ва узум етиштиришнинг камайишига йўл қўйилди.

Қишлоқ хўжалигида суғориладиган ерлар, техника ва бошқа ишлаб чиқариш воситаларидан фойдаланишда мавжуд бўлган катта камчиликлар давом этмоқда. Область хўжаликларида қишлоқ хўжалик экинларини парвариш қилишнинг прогрессив усуллари суст жорий қилинмоқда.

1988 йил ҳосили учун ишлар олиб борилмоқда. Колхозлар ва совхозлар асосан арпа уруғи билан таъминланганлар, бироқ буғдой, шоли ва картошка уруғини пландаги эҳтиёждан анча кам олганлар. Кўпчилик районлар шудгор қилиш бўйича план топшириғини бажармадилар.

Дон, сабзавот, узум ва полиз экинлари давлат йўли билан харид қилиш планлари бажарилди.

Давлат томонидан дон, картошка ва мева-сабзавот маҳсулотларининг харид қилиниши қуйидагича бўлди (минг тонна):

	1981—1985 йиллар (йилига ўрта ҳисобда)	1986 йил	1987 йил
Дон	92,2	83,8	87,5
Картошка	94,2	89,7	50,7
Сабзавот	576,2	595,0	591,5
Полиз маҳсулотлари	50,2	43,1	50,0
Мева ва резавор мевалар (цитрус мевалардан ташқари)	72,7	48,0	54,6
Узум	90,5	98,1	98,1

Ғалаба районидан ташқари барча районларда картошка, Коммунистик, Оржоникидзе, Тошкент ва Янгийўл районларидан ташқари кўпчилик районларда сабзавот, Бекобод, Бўстонлиқ, Бўка, Тошкент ва Янгийўл районларида мева ва резавор мевалар (цитрус мевалардан ташқари), Оққўрғон, Оҳангарон, Бўстонлиқ, Коммунистик, Оржоникидзе ва Паркент районларида узум 1986 йилдагига нисбатан кам харид қилинди.

ЧОРВАЧИЛИК

Барча категориядаги хўжаликларда бу тармоқнинг маҳсулотларини етиштириш қуйидагича бўлди:

	1981—1985 йиллар (йилига ўрта ҳисобда)	1986 йил	1987 йил
Гўшт (сўйилган вазнда) — минг тонна	58,2	59,7	64,0
Сут — минг тонна	355,3	361,8	375,9
Тухум — миллион дона	515,1	638,8	665,4
Жун (физик вазнда) — тонна	1728	1865	2071

Колхозлар, совхозлар ва хўжаликлараро корхоналарда гўшт етиштириш 6,3 процент, сут етиштириш 6 процент, тухум етиштириш 9 процент ошди. Ҳар бир сигирдан соғиб олинган ўртача сут миқдори 150 килограмм ёки 5,6 процент ўсди. Бекобод, Калинин, Коммунистик ва Чиноз районлари хўжаликларида гўшт ва товуқ тухуми етиштириш, улардан ташқари Бўка, Пискент, Тошкент районлари хўжаликларида гўшт етиштириш, Ғалаба, Паркент ва Янгийўл районлари хўжаликларида тухум етиштириш 1986 йилдагига нисбатан камайиб кетди.

Оққўрғон, Бўка, Чиноз ва Янгийўл районлари хўжаликлари гўшт, сут ва тухум етиштириш йиллик планини бажармади.

Маҳсулдор чорва **сонининг** ўзгариши қуйидагича бўлди (1 январгача, минг бош):

	Барча категориядаги хўжаликларда		Шу жумладан аҳоли хўжаликларида	
	1987 йил	1988 йил	1987 йил	1988 йил
Йирик шоҳли қорамол	384,1	383,9	172,5	172,1
Шу жумладан, сигирлар	148,1	147,3	87,7	86,9
Чўчқалар	280,4	281,9	5,8	4,8
Қўй ва эчкилар	588,8	587,9	203,4	202,9

Оққўрғон, Оҳангарон, Бекобод, Оржоникидзе, Тошкент, Чиноз ва Янгийўл районлари хўжаликларида йирик шоҳли қорамол, Оққўрғон, Бекобод, Бўстонлиқ, Ўрта Чирчиқ ва Янгийўл районлари хўжаликларида чўчқалар бошини сақлаш ёмонлашди.

Қишлоқ хўжалик корхоналари йил бошига келиб озуқа билан 1987 йил бошланишидагига нисбатан 17 процент кўп таъминланган эдилар. Айни вақтда чорвачилик фермаларида турли сабаблар билан мавжуд бўлган озуқа цехлари ва озуқа кухняларининг анчагина қисми фойдаланилмаяпти.

Барча категориядаги хўжаликларда чорвачилик маҳсулотларини **давлат томонидан харид қилиш** қуйидагича бўлди:

	1981—1985 йиллар (йилига ўрта ҳисобда)	1986 йил	1987 йил
Чорва ва парранда (тирик вазнда) — минг тонна	48,0	53,5	58,1
Сут — минг тонна	149,6	156,2	165,0
Тухум — миллион дона	319,6	407,2	442,4
Жун (соф толага айлантириб ҳисоблаганда) — тонна	1094	1180	1293

Бўка, Коммунистик, Пискент, Ўрта Чирчиқ ва Чиноз районлари чорва ва парранда, Бекобод, Бўка, Ғалаба, Калинин, Коммунистик, Паркент, Чиноз, Янгийўл районлари тухум сотишни ўтган йилдагига нисбатан камайтириб юбордилар.

ОЗИҚ-ОВҚАТ САНОАТИ

Озиқ-овқат маҳсулотининг энг муҳим турларини ишлаб чиқариш қуйидагича бўлди:

	1987 йилда ишлаб чиқарилгани	йиллик планнинг бажарилиш проценти	1987 йилда 1986 йилга нисбатан процент ҳисобида
Гўшт (саноатда ишлаб чиқарилгани) — минг тонна	77,8	101	122
Колбаса маҳсулотлари — минг тонна	32.8	103	102
Қаймоғи олинмаган сут маҳсулотлари — минг тонна	207	106	104
Маргарин маҳсулотлари — минг тонна	29,5	102	111
Ўсимлик мойи — минг тонна	50,5	94	102
Макарон маҳсулотлари — минг тонна	28,3	102	107
Кондитер маҳсулотлари — минг тонна	79	91	99,4
Консервалар — шартли миллион банка	281	110	103
Минерал суви — миллион декалитр	6,8	101	102
Алкоголсиз ичимликлар — миллион декалитр	7,2	96	109

Арақ ва ликер-арақ маҳсулотлари ишлаб чиқариш 1986 йилдагига нисбатан 45 процент камайди.

Ўзбекистон ССР Давлат Агросаноати комитетининг корхоналари истеъмолчиларга 35,7 миллион сўмлик маҳсулотни кам етказиб берди (план 96,5 процент қилиб бажарилди).

АГРОСАНОАТ КОМПЛЕКСИНИНГ МОДДИЙ-ТЕХНИКАВИЙ БАЗАСИ

Агросаноат комплексини, қишлоқ хўжалигини ишлаб чиқариш воситалари билан таъминловчи тармоқларни қўшиб ҳисоблаганда, ривожлантиришга сарфланган капитал маблағ 548,0 миллион сўмликни ташкил этди. Бу маблағнинг 381,7 миллион сўми қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга сарфланди.

6,6 минг ўринли чорвачилик бинолари, механизациялашган фермалар ва чорвани боқишга мўлжалланган комплекслар, 12 минг ўринли паррандахоналар, 1,4 минг тонна дон ва уруғ сақланадиган омборхоналар қурилди. Бир йўла 10,5 минг тонна маҳсулот сақланадиган картошка, сабзавот ва мевалар учун омборхоналар фойдаланишга топширилди.

Давлат маблағлари ҳисобига 1,3 минг гектар янги суғориладиган ерлар фойдаланишга топширилди. Мавжуд суғориладиган ерларнинг 6,1 минг гектар майдонининг мелиоратив ҳолати яхшиланди, мавжуд суғориладиган ерларнинг 3,6 минг гектар майдони капитал текисланди.

Минерал ўғитлари, қишлоқ хўжалик техникаси ишлаб чиқариш бўйича янги қувватлар ишга туширилди. Қайта ишлаш тармоқларида аралаш озуқа тайёрлайдиган корхоналар фойдаланишга топширилди.

Айни вақтда эҳтиёт қисмлар, пўлат ва алюминий қуймалари ишлаб чиқариш бўйича қувватларни ишга тушириш таъминланмади. Чирчиқ шаҳрида масаллиқлар тайёрлайдиган корхона, Олмалиқда колбаса маҳсулотлари цехи, тухум ва гўшт етиштиришга мўлжалланган қатор паррандачилик фабрикаларида қувватлар фойдаланишга топширилмади.

КАПИТАЛ ҚУРИЛИШ

Маблағ билан таъминлашнинг барча манбалари ҳисобига сарфланган капитал маблағ 1914,1 миллион сўмни ташкил этди. Асосий фондларни ишга тушириш топшириғи 79 процент ва давлат корхоналари ҳамда ташкилотлари томонидан капитал маблағларни ўзлаштириш топшириғи 91 процент қилиб бажарилди.

Комплекслар бўйича давлат корхоналари ва ташкилотлари томонидан асосий фондларнинг ишга тушириш планининг бажарилиши қуйидагича бўлди:

	Йиллик планнинг бажарилиш проценти
Ёқилғи-энергетика комплекси	74
Металлургия комплекси	74
Машинасозлик комплекси	107
Химия-ўрмон комплекси	45
Агросаноат комплекси	91
Қурилиш комплекси	84
Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлиги	49

Янги-Ангрен ГРЭСида янги турбина, Бекобод шаҳридаги Ленин номли Ўзбекистон металлургия заводида янги қувватлар, Янгийўлдаги пойабзал фабрикасида чарм пойабзали ишлаб чиқариш бўйича янги қувватлар ишга туширилди. Тошкент электротехника ва электромашинасозлик заводларида ишлаб чиқариш майдонлари кенгайди.

Айни вақтда Чирчиқдаги «Электрохимпром» ишлаб чиқариш бирлашмасида кучсиз азот кислотаси, «Ахангаранцемент» ишлаб чиқариш бирлашмасида цемент, Тошкентдаги 5-йирик панелли уйсозлик заводида йиғма темир-бетон конструкциялари ва деталлари, Сергели мебель ишлаб чиқариш бирлашмасида мебель ишлаб чиқарувчи қувватларнинг фойдаланишга топширилиши таъминланмади.

ТРАНСПОРТ ВА АЛОҚА

Умумий фойдаланишдаги транспортда юк жўнатиш ва пассажир обороти қуйидагича бўлди:

	1987 йилда бажарилгани	Йиллик планнинг бажарилиш проценти	1987 йилда 1986 йилга нисбатан процент ҳисобида
Юк жўнатиш — миллион тонна:			
Автомобил транспорти	36,8	87,5	90,0
Авиация транспорти	0,4	105,0	94,6
Пассажир обороти-миллион пассажир километр:			
Авиация транспорти	9351,2	101,3	104,0

Темирйўл транспортида тошкўмир, цемент, минерал ўғитлари ва бошқа юкларни жўнатиш йиллик плани бажарилмади.

Ҳаво транспортида 3,4 миллион йўловчи ташилди.

Автомобиль транспортида пландагига нисбатан 5,3 миллион тонна халқ хўжалик юклари кам ташилди. Умумий фойдаланишдаги автобуслар ва енгил таксомоторлар томонидан пассажир ташишдан олинган даромадлар 62,3 миллион сўмни ёки планга нисбатан 101,6 процентни ташкил этди. Ҳаракатдаги составдан қониқарсиз фойдаланилди. Соз автомобилларнинг, шунингдек, ремонтда ва уни кутиб тўхтаб қолишига йўл қўйилди.

Алоқа корхоналари асосий фаолиятдан даромад олиш планини 100,0 процент қилиб бажардилар, у 1986 йилдагига нисбатан 7,4 процент кўпайди.

IV. СОЦИАЛ РИВОЖЛАНИШ ВА ХАЛҚ ТУРМУШ ДАРАЖАСИНИНГ ОШИШИ

Аҳоли сони 1988 йил бошларида 4325,4 минг кишини ташкил этди. 1986—1987 йилларда областда аҳолининг энг юқори даражада ўсиши қайд этилди — 1981—1985 йиллардаги йилига ўрта ҳисобда 47,5 минг киши ўрнига 56,7 минг киши кўпайди.

(Давоми 3-бетда).

БЕШ ЙИЛЛИККА—ЗАРБДОР СУРЪАТ

(Боши 1-2-бетларда).

Айни вақтда ўлим ўтган йилги даражада қолди. Ҳар минг аҳоли ҳисобига туғилганлар сони 1986 йилдаги 27,1 ўрнига 27,2 ни ташкил этди.

МЕҲНАТ ҲАҚИ ВА АҲОЛИНИНГ ДАРОМАДЛАРИ

Ишчи-хизматчиларнинг халқ хўжалигидаги пул билан оладиган ўртача ойлик иш ҳақи 1986 йилдагига нисбатан 2 процент ошди ва 174 сўмни ташкил этди. Колхозчиларнинг ўртача ойлик меҳнат ҳақи 153 сўмни ташкил этди.

Умумий таълим ва ҳунар мактабини ислоҳ қилишнинг Асосий йўналишларида назарда тутилган тадбирларнинг ниҳоясига етказилиши натижасида умумий таълим мактаблари ўқитувчилари ҳамда ўрта махсус ва ҳунар-техника ўқув юртлари муаллимларининг иш ҳақи ошди.

Гўдаклар уйлари ва болалар уйлари ҳамда етим болалар ва отасининг васийлигисиз қолган болалар интернат мактаблари ходимларининг меҳнат ҳақи юзасидан олган имтиёзлари кенгайтирилди.

Лойиҳалаш, қидирув ва лойиҳалаш-қидирув ташкилотларида ҳамда халқ хўжалигининг бошқа барча тармоқларида узоқ вақт ишлаганлиги учун бир йўла ҳақ тўлаш жорий этилди. Соғлиқни сақлаш ва социал таъминот ходимларининг иш ҳақини ошириш давом эттирилди.

1987 йилнинг сентябрида олий ўқув юртлари ходимларининг иш ҳақи оширила бошланди. Ишчи ва хизматчиларнинг кўп сменали иш режимига ўтишдан манфаатдорлигини ошириш учун тунгги вақтда ишлаганлиги учун қўшимча ҳақ тўлаш билан бирга, саноат, қурилиш, транспорт ва алоқа корхоналари ҳамда ташкилотларида кечки сменадаги иш вақти учун устамалар жорий этилди, маънавий ва моддий рағбатлантириш имкониятлари кенгайтирилди. Новвойхона ва макарон саноати корхоналарининг ходимларига тунги вақтдаги иш учун устамалар оширилди.

Болаликдан инвалид бўлиб қолган кишиларга бериладиган нафақалар миқдори оширилди. Улуғ Ватан уруши қатнашчиларига ва ҳалок бўлган ҳарбий хизматчиларнинг оилаларига қўшимча имтиёзлар белгиланди. Келин-куёвлар никоҳдан ўтган пайтдан бошлаб бир йил мобайнида кам жон оилали гражданлардан олинадиган солиқни улардан ундириш бекор қилинди. Ишчилар, хизматчиларга ва уларнинг оилаларига 10 йил ва ундан ортиқ вақт муқаддам белгиланган пенсияларнинг миқдорини кўпайтириш давом эттирилди.

Етим болаларга ҳамда ота-онасининг васийлигисиз қолган болаларга тарбия, таълим бериш ва уларни моддий жиҳатдан таъминлаш тадбирлари амалга оширилди. Олий ўқув юртлари студентлари ва ўрта махсус ўқув юртлари ўқувчилари, аспирантлари бир қанча категорияларнинг моддий ва уй-жой, маиший шароитлари даражаси оширилди.

Бемор болани боқиш учун ҳақ тўланадиган вақт муддати ўн тўрт кунгача узайтирилди.

Давлат ички заёмлари облигацияларининг ҳақи қайтариб бериб турилди.

Меҳнаткашлар омонат кассаларидаги ўз омонатларини 141,6 миллион сўмдан кўпроқ оширдилар.

АҲОЛИНИ ТОВАРЛАР ВА ХИЗМАТЛАР БИЛАН ТАЪМИНЛАШ

Давлат ва кооператив савдоси чакана товар обороти 4142,1 миллион сўмни ташкил этди ва 1986 йилдагига нисбатан (амалдаги нархларда) 1 миллион сўмлик камайди. Аҳолининг қондирилмаган талаби ошди.

Умуман область бўйича товар обороти плани жами ҳажми бўйича 171,8 миллион сўмлик, алкоголли ичимликларни реализация қилмаслик ҳисобга олинса, 145 миллион сўмлик бажарилмади. Жами ҳажми бўйича шунингдек, алкоголли ичимликларни реализация қилиш ҳисобга олинмаганда Тошкент шаҳри ва Тошкент областида план бажарилмади. Алкоголли ичимликларни ишлаб чиқариш ва сотиш камайтириб борилди. Алкоголли ичимликлар 1986 йилдагига нисбатан 17,4 процент кам сотилди. Чакана товар оборотининг структураси яхшиланди. Озиқ-овқат маҳсулотлари ва ноозиқ-овқат товарларни реализация қилиш 2,3 процент (солиштирма нархларда) ошди.

Давлат ва кооператив савдосида айрим товарларнинг сотилиши қуйидагича бўлди (солиштирма нархларда, миллион сўмлик):

	1987 йилда сотилган	1987 йилда 1986 йилга нисбатан процент ҳисобида
Гўшт ва гўшт маҳсулотлари	408,1	106,6
Балиқ ва балиқ маҳсулотлари	27,6	87,1
Мол ёғи	78,9	106,1
Ўсимлик мойи	48,7	97,2
Маргарин маҳсулоти	11	102,8
Қаймоғи олинмаган сут маҳсулоти	68,1	100,7
Пишлоқ	12	104,3
Тухум	61	107,2
Қанд-шакар	71,8	104,2
Кандитер маҳсулотлари	107,3	98,1
Чой	29	88,4
Нон маҳсулотлари	90,6	106,4
Сабзавот — миллион тонна	0,3	100,8
Картошка — минг тонна	141,8	104
Мева ва цитрус мевалари — минг тонна	38,6	102,4
Алкоголсиз ичимликлар — миллион декалитр	6,9	130,3
Минерал сувлари — миллион декалитр	3,2	110,3
Мева ва сабзавот шарбатлари — миллион шартли банка	34,6	115,7
Тамаки маҳсулотлари	63,1	101,9
Кийим-кечак, ички кийим ва газламалар	391,5	89
Трикотаж буюмлари	161	91,4
Пайпоқлар	38,2	99
Пойабзал	191	90,8
Чинни-фаянс, майолика ва шиша идишлари	27,4	110,5
Совун ва синтетик ювиш воситалари	20,5	101,5
Мебель	102,2	94,1
Холодильниклар ва музлатгичлар — минг дона	42,1	100
Шу жумладан камерасининг ҳажми 200 куб дециметр ва ундан ошиқ бўлганлари	21,6	98,6
Кир ювиш машиналари—минг дона	72,2	107
Электр пилесослари—минг дона	44,7	93,9
Соатлар — миллион дона	0,6	106,3
Фотоаппаратлар — минг дона	26,1	129,8
Радиоприёмник қурилмалари — минг дона	111,9	119,8
Телевизорлар — минг дона	85,3	95,9
шу жумладан рангли тасвирдаги телевизорлар	34,7	96,1
Магнитофонлар — минг дона	57,2	105,3
Велосипед ва мопедлар —минг дона	73,6	146,9
Мотоцикл ва мотороллерлар — минг дона	9,7	132,9
Енгил автомобиллар — минг дона	31,1	117,8
Ёғоч-тахта материаллари — миллион куб метр	0,2	124,4
Шифер — шартли миллион плита	8	123,1
Автомобиль бензини — миллион тонна	0,1	130

Озиқ-овқат программасини амалга ошириш кўпгина озиқ-овқат маҳсулотлари — макарон маҳсулотлари, нон, тухум, қанд-шакар савдосини нормаллаштириш имконини берди. Бироқ уларнинг ассортименти ҳар доим ҳам аҳоли эҳтиёжига жавоб бермаяпти. Гўшт ва сут маҳсулотларини сотиш кўпайганлигига қарамай, бундай маҳсулотлар билан аҳолини таъминлашдаги зўриқиш бартараф этилганича йўқ.

Колхозлар, совхозлар ва матлубот жамияти томонидан бозорларда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари билан савдо қилишни уюштириш лозим даражада авж олдирилмаган. Бозор савдосидаги нархнинг юқори даражаси ҳамон камаймаяпти. Аҳолининг кийимлар, трикотаж буюмларнинг кўпгина турларига бўлган талаби тўла қондирилмаяпти, савдода пойабзалнинг кескин танқислиги сусаймаяпти. Шу товарларга бўлган эҳтиёж ва таклифлар ассортимент-сифатнинг номутаносиблиги мавжуд. Савдода эскириб қолган фасон, модель ва конструкциядаги 14,3 миллион сўмлик касод моллар йиғилиб қолган.

Савдо ташкилотлари ички резервлардан ресурсларни жалб этиш ҳисобига товарлар сотишни кенгайтиришга доир тегишли чораларни кўрмаяптилар. Ноозиқ-овқат маҳсулотларининг комиссион савдоси қониқарсиз ривожлантирилмоқда.

Ишлаб чиқаришнинг яроқли чиқитларини, нокондицион буюмларни сотиш етарлича ташкил қилинмаган. Бундай маҳсулотлар фақатгина 9 та магазинда сотилмоқда, уларнинг бор-йўғи 6 таси ихтисослашгандир.

Аҳолига кўрсатилган **пулли хизмат** ҳажми 535,6 миллион сўмни ташкил этди ва 1986 йилдагига нисбатан 9,4 процент кўпайди. План 89,2 процент қилиб бажарилди.

Областдаги 22 шаҳар ва райондан йиллик планни Янгиобод шаҳри 2,1 баравар, Янгийўл шаҳри 191,9 процент, Бекобод шаҳри 105,5 процент, Тошкент райони 177,5, Паркент райони 140,5, Ўрта Чирчиқ райони 100,4 процент қилиб бажарилишини таъминладилар. Аҳолини турли хил пулли хизматларга бўлган талабини қондиришда таркиб топган номутаносиблик бартараф этилмаган. Бундай хизматлар ҳажмининг учдан икки қисмидан кўпроғи маиший, уй-жой коммунал ва транспорт хизматига тўғри келади.

Корхоналарда пулли хизмат кўрсатиш соҳаси лозим даражада ривожланмади. Уларнинг кўпчилик қисмини анъанавий характердаги хизматлар ташкил этади. Иш жойи бўйича жисмоний тарбия ва спорт, клуб ва маданий-оқартув муассасалари хизматлари ниҳоятда кам кўрсатилмоқда.

Маиший хизмат кўрсатиш ҳажми 155,6 миллион сўмни ташкил этди ва 1986 йилдагига нисбатан 8,8 процент ошди. План 101,3 процент қилиб бажарилди.

Йиллик планни Нариманов шаҳри 113 процент, Ангрен шаҳри 107,8, Оҳангарон шаҳри 103,9 процент, районлардан Паркент 105,6, Пискент 104,7, Ўрта Чирчиқ 102, Тошкент 101,7, Оржоникидзе 101,9, Калинин 101,6, Бекобод 101,5, Бўстонлиқ 101,5 процент қилиб бажарилишини таъминладилар.

Аҳоли маиший хизматнинг айрим турларини о лишда (уй, мебель, мураккаб рўзғор техникаси, автомобиллар, тикувчилик, трикотаж буюмлари ремонтида ва бошқалар) ҳамон қийналмоқда. Буюртмаларнинг бажарилиш муддати чўзилиб кетаётганлиги ва қишлоқда яшовчиларга сифатсиз хизмат кўрсатилаётганлиги хусусида аҳолидан кўплаб шикоят тушмоқда.

Маиший хизмат кўрсатиш корхоналари икки йилдан бери янги хўжалик юритиш шароитларида ишлаётганига қарамай, хўжалик ҳисоби, бригада пудрати, шартнома системаси ва меҳнатни ташкил этиш ва унга ҳақ тўлашнинг бошқа формалари ҳамон суст жорий қилинмоқда.

Меҳнат фаолиятининг кооператив ва якка тартибдаги формалари аҳолининг товарлар ва хизматларга бўлган талаб-эҳтиёжларини қондиришда давлат системасига муҳим қўшимча бўлиб қолиши лозим.

УЙ-ЖОЙ ҚУРИЛИШИ

Давлат капитал маблағлари ҳисобига уй-жой қурилиши плани бажарилди ва унинг фойдаланишга топширилиши 1986 йилдагига нисбатан 16 процент ортиқча таъминланди. Бироқ, умуман областда маблағ билан таъминлашнинг барча манбалари бўйича уй-жойларни фойдаланишга топшириш плани бажарилмаган. Айниқса, аҳоли маблағлари ҳисобига уй-жой қурилишида катта қолоқликка йўл қўйилди.

Агросаноат комплекси ходимларининг турмуш шароитларини яхшилаш мақсадида улар учун умумий майдони 302,1 минг квадрат саҳнли уй-жойлар қурилди.

ХАЛҚ МАОРИФИ ВА МАДАНИЯТИ

Таълимнинг ҳар хил турлари билан 1,1 миллион киши қамраб олинган. Умумий таълим ва ҳунар мактаби ислоҳига мувофиқ 6 ёшли болаларни мактабга қабул қилиш амалга оширилмоқда. 1987—1988 ўқув йилида 1-синф программаси бўйича 6 ёшли 32,9 процент бола ўқитилмоқда. Улардан 4000 нафари мактабгача тарбия муассасаларида ўқитилмоқда.

1987 йилда 64 минг нафар йигит-қиз ўрта маълумот олди. Доимий мактабгача тарбия муассасаларида 239,8 минг бола тарбияланмоқда.

Маблағ билан таъминлашнинг барча манбалари ҳисобига 25,1 минг ўқувчи ўрни бўлган умумий таълим мактаблари, 1200 ўқувчига мўлжалланган ҳунар-техника билим юртлари, 9,9 минг ўринли мактабгача тарбия муассасалари, 1,6 минг ўринли клублар ва маданият уйлари фойдаланишга топширилди.

Давлат капитал маблағлари ҳисобига қурилган юқоридаги объектларни фойдаланишга топшириш плани умумий таълим мактаблари бўйича 103 процент, мактабгача тарбия муассасалари бўйича 102 процент, ҳунар-техника билим юртлари бўйича 100 процент қилиб бажарилди.

Олий ўқув юртлари 23 минг, ўрта махсус ўқув юртлари 24.1 минг нафар мутахассис тайёрлади.

1987 йилда ўрта махсус ўқув юртларига 30 минг ёки 1986 йилдагига нисбатан 0,1 процент кўп ўқувчи қабул қилинди. Олий ўқув юртларига қабул олдинги йилдагига нисбатан кўпайди ва 36,9 минг кишини ташкил этди.

Китоб фонди 26,2 миллион нусха бўлган 1,2 минг оммавий кутубхона, 0,8 мингдан ошиқроқ клуб муассасалари, 0,9 минг кино қурилмалари аҳоли ўртасида маданий-оқартув ишларини олиб бормоқда.

Бир йил давомида киносеансларга келган аҳоли сони 35 миллион кишини ташкил этди.

СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ

23,2 минг врач ва 54,7 минг ўрта медицина ходими аҳолига тиббий ёрдам кўрсатди. Ҳар бир врачга 186 аҳоли, ҳар бир медицина ҳамширасига (фельдшер ва бошқалар) 79 аҳоли тўғри келди. Касалхона ва амбулатория-поликлиника муассасалари тармоғи кенгайди. Маблағ билан таъминлашнинг барча манбалари ҳисобига 987 ўринли касалхоналар ва бир сменада 2921 беморни қабул қилувчи амбулатория-поликлиника муассасалари қурилди. Давлат капитал маблағлари ҳисобига бундай муассасаларни фойдаланишга топшириш планлари бажарилди.

Меҳнатни муҳофаза қилишга харажатлар кўпайди. Айни вақтда ишлаб чиқаришда жароҳатланиш даражаси пасайгани йўқ.

Санаторий ва дам олиш муассасалари тармоғи ривожлана борди. Айни вақтда аҳолини уюштирилган дам олишга бўлган эҳтиёжи тўла қондирилмади, ихтисослашган санаторийлар тармоғи етарли ривожланмади.

Спорт иншоотлари тармоғи кенгайди. Айни вақтда бундай иншоотлар билан, шунингдек, спорт анжомлари ва асбоб-ускуналари билан таъминланиш етарли эмас.

Аҳолининг кундалик турмушига жисмоний тарбияни жорий қилиш қониқарсиз амалга оширилмоқда.

АТРОФ-МУҲИТНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ

Атмосферага зарарли моддаларни чиқаришни қисқартириш, сув ресурсларидан оқилона фойдаланиш, ҳайвонот дунёсини муҳофаза қилиш бўйича тадбирларни амалга ошириш давом эттирилди.

Шу билан бирга муҳим табиатни муҳофаза қилиш объектларини, шу жумладан, атроф-муҳитга кўпроқ салбий таъсир кўрсатаётган айрим корхоналарда шундай объектларни қуриш ва ишга тушириш топшириқлари бажарилмади.

Доимий манбалардан ҳаво ҳавзасига зарарли моддаларни чиқариш 1986 йилдагига нисбатан 58,4 минг тонна кўпайди. 1987 йилда табиатни муҳофаза қилиш учун мўлжалланган барча тадбирларга 26,1 миллион сўмлик давлат капитал маблағлари ажратилди.

Айни вақтда муҳим табиатни муҳофаза қилиш объектларини қуриш ва ишга туширишда қолоқликка йўл қўйилмоқда. Бу тадбирлар учун давлат капитал маблағлари лимити 2,7 миллион сўмлик (область ўрмон хўжалигини юритишга харажатлар бу ҳисобга кирмайди) ўзлаштирилмай қолди. Олмалиқ кон-металлургия комбинатида, область агросаноат корхоналарида планли қурилишларни бажаришда катта қолоқликка йўл қўйилди.

Ўн иккинчи беш йилликнинг икки йили тугади. Мамлакат қайта қуришнинг ҳал қилувчи босқичига кирди. 1988 йилнинг 1 январидан давлат корхонаси (бирлашмаси) ҳақидаги СССР қонуни кучга кирди.

Меҳнат коллективлари Бутуниттифоқ XIX партия конференциясини муносиб кутиб олишга тайёрланиб, ўзларининг куч-ғайратларини беш йилликнинг учинчи йили планларининг бажарилишини таъминлашга сафарбар этмоқда.

СТАТИСТИКА ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ БОШҚАРМАСИ
СТАТИСТИКА ТОШКЕНТ ШАҲАР БОШҚАРМАСИ.

Область Совети ижроия комитетининг кўчма мажлиси

ЯРИМ ЙИЛДАН СЎНГ ҚАЙТА ҚУРИЛАДИ

ҒАЛАБА районидаги саноати иккита асосий кўрсаткич бўйича яъни умумий реализация ҳамда маҳсулот етказиб беришни қўшиб ҳисоблаганда реализация планларини бажармади.

Райондаги 12 та корхонада фақат 5 тасида халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш йўлга қўйилган. Шунинг учун район пландагидан 350 минг сўмлик кам маҳсулот берди. Қолган 7 та корхонада шу пайтгача халқ учун маҳсулот ишлаб чиқаришга киришилмаганлиги ҳеч нарса билан исботлаб бўлмайдиган масъулиятсизликдир.

Ҳозир ҳамма ташкилотлар уй-жой қуриш программасига эга. Лекин бу масала ҳал бўлди, деган гап эмас. Асосийси — амалда қуриш. Бунинг учун маблағ керак бўлади. Маблағ эса соф даромаддан келади. Афсуски, ҳозирча районда бунинг акси бўлаяпти. Корхоналарнинг кўпи фойда олиш у ёқда турсин, зарар кўраяпти. Агар аҳвол ўнглаб олинмаса, уй-жой программаси қоғоздалигича қолиб кетаверади. Капитал қурилишнинг аҳволи ҳам шуни тасдиқлаяпти.

Аҳолига пулли хизмат кўрсатиш муҳим вазифа қилиб қўйилганига анча бўлганига қарамай, у районда ҳамон яхши изга тушиб кетмаяпти. План 50 процент атрофида бажарилмоқда, холос. Айниқса, район статистика бошқармасининг бу соҳадаги маълумотларни йиғиш, раҳбарларга етказиш билан шуғулланмаётганлиги қизиқ. Нима гап ўзи? Очиғини айтганда, масъулиятсизликдан бошқа жиддий сабаб йўқ. Буни тасдиқлайдиган мисол истаганча топилади. Чунончи, район кинолаштириш идораси планни бажармаяпти. Кинотеатр йўқ, фильм намойиш қилса бўладиган дурустроқ зал йўқ. Клубларга эса жуда кам одам боради. Ахир бор клублар вақтида ремонт қилиниб, тартибга келтирилиб турилмаса, мутлақо иситилмаса ким ҳам келарди бу ерга.

Тўғрисини айтганда хўжаликларнинг раҳбарлари маданият соҳасига мутлақо эътибор бермайдилар. Уларнинг маданий ишлар бўйича ўринбосарлари нималар билан шуғулланаётганликларини билиб бўлмайди. Кино қўйиладиган жойлар қаровсизликдан тўзиб, яроқсиз ҳолга келди. Масалан, «Победа» колхозидаги клубни ёпиб қўйса ҳам бўлаверади. Чунки, томининг шиферини кўчириб кетишибди, ойна-роми ҳам йўқ. Энгельс номли колхоз клубининг поли бетондан, ўриндиқлар синиб кетган, кино томоша қиладиган аҳволда эмас. Район марказидаги маданият уйини айтмаса ҳам бўлади. Ичкари совуқ, тепадан чакки томиб ётибди, умуман авария ҳолатида.

Хуллас, районда маданий объектлар ҳам, тадбирлар ҳам ўз ҳолига ташлаб қўйилган, бу билан ҳеч кимнинг иши йўқ. Шу сабабли мажлис ҳайъатининг таклифи билан район Совети ижроия комитети раисининг ўринбосари Т. Орифхоновга қатъий виговор бериш ва агар уч ойлик муддат ичида аҳволни тузата олмаса, уни ишдан бўшатиш тўғрисида огоҳлантиришга қарор қилинди. Район маданият бўлими ва кинолаштириш идоралари раҳбарларига ўз соҳаларига бундай жиноятнкорона муносабатни тубдан ўзгартириш ва бир ой муддатдан сўнг ҳақиқий аҳвол тўғрисида ёзма ахборот бериш топширилди.

Бошқарувнинг тўла хўжалик ҳисобига, ўз харажатларини ўзи қоплаш, ўзини маблағ билан таъминлаш системасига ўтилиши муносабати билан касса тушумлари планларининг бажарилиши янада муҳим аҳамият касб этиб боради. Аммо афсуски, район бу соҳада ҳам оқсамоқда. Савдо ташкилотлари планларини бажармаяптилар. Аҳвол шу даражадаки, кўпчилик савдо ходимлари ўзларига берилган планни билмайдилар. 90 процент магазин ревизия сабабли ёпиб қўйилган. Тўғри, ревизия ҳам керак. Лекин ҳамма нарсанинг меъёри бўлиш керак-да, ахир.

Дарвоқе, айрим магазинларни ёпиб қўйса ҳам бўлади. Ахир пештахталарда нону консервадан ташқари ҳеч нарса бўлмагандан кейин очиқ турганидан нима фойда. «Москва» колхозидаги озиқ-овқат магазинида аҳвол худди шундай.

Ачинарлиси шундаки, районда кооператив мулкни талон-торож қилиш оммавий тус олган. 748 минг сўм маблағ ана шу йўл билан ўғирланди. Иллатнинг боши — кадрларни нотўғри танлашда. Район Совети ижроия комитети на фақат кадрлар, умуман савдо масалалари билан лозим даражада шуғулланмайди. Қишлоқ ва посёлка Советлари ижроия комитетларининг тармоқдаги талон-торож ва ўғриликлар билан ишлари йўқ. Ваҳимали суиистеъмоллар тўғрисида область ички ишлар бошқармасига сигналлар тушаётгани ҳам бежиз эмас.

Бундай қинғир ишлардан район матлубот жамиятлари правлениеси раиси М. Алимбоевнинг хабари бормикан? Бор бўлиши керак. Чунки тармоқни бошқараётганига бир йил бўлди. Агар шундай бўлса, нима учун аҳволни ўнглаб, тартиб ўрнатиш чорасини кўрмаяпти?

Бундай чорасиз раҳбарларнинг ўзларига нисбатан жиддий чора кўриш лозим. Мажлисда шундай қилинди ҳам. Қарорга тахминан қуйидаги мазмунда пункт киритиладиган бўлди: «Ишни эплай олмаганлиги учун М. Алимбоевни вазифасидан бўшатиш масаласини кўриб чиқиш область матлубот жамиятлари правлениесига топширилсин. Область ички ишлар бошқармаси, область матлубот жамияти правлениеси ва область ижроия комитетининг ишлаб чиқариш-эксплутация бўлимида алоҳида комиссиялар тузилиб, кадрлар масаласи ва кооператив савдодаги аҳвол ўрганилсин. Бу ҳақдаги материаллар терговорганларига оширилсин. Область ички ишлар бошқармаси район ички ишлар бўлими фаолиятига тегишли баҳо берилсин».

Районда медицина хизмати кўрсатишни яхшилаш соҳасида ҳеч қандай амалий иш қилинмаяпти. Ошқозон-ичак ва юқумли касалликлар камайиш ўрнига кўпайиб кетмоқда. Асосий иллат — ичимлик сув таъминотида. Ўттизта водопровод тармоғи зарарсизлантириш қурилмасига эга эмас. Даволаш муассасалари бинолари эски, ўрин етишмайди, янгиларини қуриш ўлдажўлда. Ҳатто 71-механизациялашган кўчма колонна биносини медицина муассасалари учун бўшатиб бериш топшириғи ҳам бажарилмаяпти. Район Совети ижроия комитети нимани кутяпти? Наҳотки, ижрокомнинг қарорини чиқариб, бирорта медицина муассасини бу бинога кўчириб ўтказиш шунча қийин бўлса. Йўқ, қийин эмас. Гап шундаки, раҳбарлар эскича иш услубида яъни фаолиятсизлик, ташаббуссизлик, масъулиятсизлик касалидан фориғ бўлмаяптилар.

Мажлисда кўкламги дала ишларига тайёргарлик ва чорва қишловининг аҳволи масалалари ҳам муҳокама қилинди. Районда техника воситаларини мавсумга тайёрлаш ишлари айниқса, ташвиш туғдирмоқда. Киров номли, «Зарья Коммунизма» ва «Москва» колхозларида техника ремонти ўлдажўлда. Февраль ойи яримлаяпти, ариқ-зовурларни тозалашга эса ҳали киришилгани йўқ. Бу — эски касал. Сувдан фойдаланиш коэффицентининг 70 процент атрофида бўлаётганлиги шундандир.

Чорва қишлови қийинчилик билан ўтаяпти. Свердлов номли, «Москва», Киров номли колхозларда аҳволни ўнглаш томон силжиш йўқ. Ленин номли «Заря коммунизма» колхозларидаги қишловнинг аҳволини гўштнинг таннархи 9 сўмдан тушаётганлигидан билиб олса бўлади. Агар пудрат усулига ўтилганда бундай бўлмасди. Аммо юксалишнинг амалда синалган бу усули учдан бир жойда жорий этилган холос. Район Совети ижроия комитети, РАПО, хўжаликларнинг раҳбарлари бу муҳим масалани унутиб қўйишган. Шунинг учун ҳам район бор-йўғи 100 тонна гўшт топширди. Бу планга нисбатан 6 процент деган сўз. Областда эса бу кўрсаткич 30 процентга етди.

Қўшма мажлисда ўртага ташланган фикр-мулоҳазалар, таклифлар, тавсиялар қарорда янада конкретлаштирилди, ўзаро талабчанликни кучайтириш белгилаб қўйилди. Ярим йилдан сўнг шу масалага қайтилганда, қарорда белгиланган вазифалар бажарилмай қолган бўлса, ана шу талабчанлик даражасида чора кўрилади.

А. ЙЎЛДОШЕВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

ХАЛҚАРО АҲВОЛ

ЎЗБЕКИСТОН ДЕЛЕГАЦИЯСИ — АҚШ САФАРИ ТЎҒРИСИДА

Америка «Фрэндшип форс» [«куч — дўстликда»] ташкилотининг таклифига биноан АҚШга бориб келган Ўзбекистон жамоатчилиги делегацияси аъзолари жанубдаги Теннесси штатининг катта иқтисодий ва маданий маркази — Мемфис шаҳрининг фахрий гражданлари бўлдилар. Улар қарийб икки ҳафталик сафар чоғида Вашингтон, Нью-Йорк, Портленд, Ванкувер, Олимпия ва Сиэтл шаҳарларида ҳам бўлиб, жамиятнинг ғоят кенг табақаларига мансуб кишилар — ишчилар ва фермерлар билан, сиёсат ва жамоат арбоблари, студентлар, врачлар ва пенсионерлар билан учрашдилар. Делегация қайтиб келгач, Тошкентда матбуот конференцияси бўлиб ўтди. Шу матбуот конференциясида делегация аъзолари, республика фани, маданияти, саноати ва қишлоқ хўжалигининг ходимлари олган таассуротларини журналистлар билан баҳам кўрдилар, Америка диёридаги учрашувлар тўғрисида гапириб бердилар.

— Бўлиб ўтган сафарнинг хусусияти шунда эдики, делегация мамлакатнинг энг ичкарисида ҳам бўлди, бу ерлардаги америкаликларнинг кўпчилиги совет кишилари билан ҳам учрашмаганди, — деб таъкидлади чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқа Ўзбекистон жамияти президиумининг раиси Ф. Ғ. Тешабоев. — Яна бир хос хусусият шундаки, биз шаҳарларнинг кўпчилигида меҳмонхоналарда эмас, оддий америкаликларнинг уйларида турдик.

— Учрашувлар қатнашчиларининг кўпчилиги бир-бирининг тилини билмаслиги мулоқотда енгиб бўлмайдиган ғов бўлолмади, — деди Ўзбекистон халқ шоири Эркин Воҳидов. — Кишиларнинг ўзаро тавозеи, фикр-мулоҳазаларнинг очиқлиги бир-бирларини тушуниш сари йўл очди. Масалан, Олимпия шаҳрида ёш муаллимлар Бонни ва Ларри Котрен оиласида яшадим. Улар рус тили ва адабиётини ўрганишмоқда, СССРда бўлишган. Дарвоқе, бўлғуси келин-куёв бизнинг мамлакатимизда бир-бирлари билан танишганлар. Биз жамиятларимизнинг ҳар бирига хос ялпи, шунингдек кўпгина ички проблемалар тўғрисида очиқ суҳбатлашдик.

— Америкаликлар мамлакатимиздаги воқеаларга, демократиялаш, ошкоралик, экономикани қайта қуриш жараёнларига жуда қизиқиб қарамоқдалар, — деди В. И. Ленин номидаги Олмалиқ кон-металлургия комбинатининг директори В. Н. Сигедин. — СССРнинг ташқи сиёсат соҳасидаги таклифларини, халқаро ишларда совет раҳбарлари олға сураётган янгича фикрлаш принципларини, давлатларимиз ўртасидаги муносабатларда яхшилик сари бурилишни Америка халқининг катта кўпчилиги чин қалбдан маъқулламоқда. Бунга ўзимиз қаноат ҳосил қилдик — ҳамсуҳбатларимизнинг кўпчилиги совет кишилари билан учрашув ғаразли пропаганда ўн йиллаб мияга михлаган бир қолипдаги кўпгина гаплардан қутилишимизга имкон берди, деб эътироф этдилар.

* * *

АҚШга бориб келган Ўзбекистон жамоатчилиги деделегациясининг раҳбари, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари, республика Давлат агросаноат комитетининг раиси И. Ҳ. Жўрабеков Тошкентда республика Министрлар Совети ва Госплани аппаратининг, министрликлар ва идораларнинг ходимлари, жамоат ташкилотларининг вакиллари билан учрашди. У делегация сафари натижалари, Ўзбекистон билан АҚШ жамоатчилиги вакиллари ўртасида бундан буёнги мулоқотларнинг истиқболлари тўғрисида сўзлаб берди, шу ерда ҳозир бўлганларни Америка қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши ва қайта ишлаш тармоқлари қандай ташкил қилинганлиги билан батафсил таништирди.

— Америка фермерларининг айниқса пахтачилик ва чорвачилик соҳасидаги тажрибаси биз учун ҳам жуда фойдали бўлиши мумкин, — деб таъкидлади И. Ҳ. Жўрабеков. — Етиштирилган бутун ҳосилни истеъмолчиларга нес нобуд қилмай етказишда ҳам, оилавий пудратни ташкил этишда ҳам, техникадан, шу жумладан ҳисоблаш техникасидан самарали фойдаланишда ҳам улардан ўрганса арзийдиган тажрибалар бор.

(ЎзТАГ).

БИРГАЛИКДА ҲАРАКАТ ЗАРУР

● ГАВАНА. Лотин Америкасида Регион учун муштарак бўлган муаммоларни ҳал этиш йўлида биргаликда ҳаракат қилиш зарурлигини англаш кучайиб бормоқда, деди Куба ташқи ишлар министри Исидоро Мальмиерка. Министр чет элларга қилган сафаридан қайтиб келганидан кейин ўтказган матбуот конференциясида сўзга чиқди. У ана шу сафари вақтида Панама, Уругвай, Бразилия, Аргентина ва Мексикада бўлди. Сафар чоғида бўлиб ўтган учрашувлар, деди у, регион мамлакатларининг тараққиётига жуда катта ташқи қарз салбий таъсир ўтказаётганидан шу мамлакатларнинг ташвиши кучайиб бораётганлигини намойиш қилди.

(ТАСС).

СЎНГГИ СОАТДА

ВАРШАВА. ПХР ташқи ишлар министри Мариан Ожеховский бу ерга расмий визит билан келган Мальта ташқи ишлар министри Винсент Табоне билан бўлган учрашувда гапириб, Совет Иттифоқи ва Америка Қўшма Штатлари ўртасидаги мулоқотни табриклади. Унинг сўзларига қараганда, реал қуролсизланиш жараёнини бошлаб берган бу мулоқот халқаро иқлимнинг яхшиланишига, ўзаро ишончнинг ошишига кўмаклашади. Кичик ва ўртача давлатлар жаҳон ҳамда тинчликнинг тақдири учун бутунлай масъул эканликларига бўлган ишонч Польша сиёсий фалсафасининг муҳим қисми ва унинг халқаро майдондаги фаоллигининг омилидир, део таъкидлади министр. Худди ана шу фалсафа, ПХРнинг қуролсизланиш ва хавфсизлик учун курашдаги доимий фаоллиги негизида Марказий Европада қурол-яроғларни қисқартириш ҳамда ишончни мустаҳкамлаш ташаббуси юзага келди.

Винсент Табоне жаҳон мисли кўрилмаган янгича тафаккур, янгича ёндашувлар даврини ва зўр ишонч даврини бошидан кечираётганини ҳам айтди. Биз, деб таъкидлади у, КПСС Марказий Комитети Бош секретари Михаил Горбачев билан АҚШ Президенти Рональд Рейганнинг эндиликда қирилиб кетиш хавфидан қўрқмай яшаш мумкин бўлган энг яхши келажакни барпо этиш йўлида сарфлаётган куч-ғайратларини юксак даражада қадрлаймиз.

ПРАГА. Чехословакия касаба союзлари марказий кенгаши Жанубий Африка меҳнаткашлари ва халқлари билан халқаро бирдамлик куни муносабати билан Жанубий Африка касаба союзлари конгрессига мактуб йўллади. Мактубда ЧССР меҳнаткашларининг Жанубий Африка касаба союзлари ва халқларининг янги мустамлакачиликка қарши, туб аҳолининг озодлиги ҳамда ҳуқуқлари учун олиб бораётган адолатли кураши билан бирдамлиги изҳор қилинади. Мактубда Претория маъмурларининг Жанубий Африкадаги барча ватанпарвар ва тараққийпарвар кучларга тажовузкорлик ҳаракатлари кескин қораланади. (ТАСС).

АЛИШЕР НАВОИЙ ТУҒИЛГАН КУНГА 547 ЙИЛ ТЎЛДИ

ШОИР МУҲАББАТИ

АЛИШЕР Навоий «Фарҳод ва Ширин» достонини қирқ ёшдан сал ошган пайтларида ёзди. Унинг мазкур асарни яратишида ижтимоий зарурат ва адабий режаларидан ташқари, бахтсиз севгиси ҳам катта турткн бўлган. Чунки у бу давргача бир қизни севиб қолган, лекин ўша қиз бошқага насиб этган эди. Навоийнинг номуродлиги Фарҳод тақдирига қисман бўлса-да, ўхшаб кетарди. Буни шоирнинг ўзи қуйидагича эътироф этади:

Низомий деди, Хисрав бўлди пайрав,
Агар ул шоҳ эди, бу эрди хисрав.
Таносуб топиб ул икки ягона,
Дедилар борча Хисравдин фасона.
Мени маҳзунғаким ишқ этти бедод,
Солиб ғам тоғида андоқки Фарҳод
Муносибдур агар тортиб навони,
Десам Фарҳод маҳзун достони. («Хамса»).

Шу боисдан ҳам у мазкур достонни ҳаётий ҳиссиётлар изтиробида ёниб ёзишга киришади:

Вафосиз, таъбсиз ноаҳл анга хуш,
Вафо аҳли била биттабъ нохуш...
Нетай, минг зебу зийнат бирла товус,
Ки бўлғай ҳамнишини бўми манҳус.

Алишер Навоийнинг ғамга мубаддал ишқининг ҳикояти унинг девонларидаги кўпгина шеърларида шарҳ этилган. Зероки, шоир:

Чун Навоий назмининг ҳар ҳарфидур шарҳи ғаминг,
Деса бўлурким эрур ҳар байти бир байт ул-ҳазан, —
деб беҳуда ёзмагандир.

«Ғаройиб ус-сиғар»даги:
Булбул киби хушгўй Навоийни қилиб хор,
Ул гулни кўринг жониби бадгўй тутубдур, —

байтига эътибор берганда, шоир ўн саккиз-йигирма ёшларида бировга самимий кўнгил қўйган, лекин ўша пайтларда оғир моддий шароитда яшаганлиги туфайли у севган гўзал эътиборлироқ бошқа бир шахсга тегишга рози бўлган, деб фараз қилиш мумкин. Чунки, ота мулки мусодара этилган Алишер кўзда тутилаётган ёшида ўзи севган қизга уйланиш имкониятига эга эмасди. У кўнгил қўйган қиз ўзига тўқ оиланинг ҳусни таърифи элга ёйилган қизи бўлганлиги шубҳадан холидир.

Гар анингдек шўхи шаҳр ошуби офат топмасак,
Бир фақири меҳрибони ғамгусори кўзлоли.

«Девони Фоний»да «Бўлиб бир воқеа баёни («Баёни воқеъ») номли газалда қизнинг отаси Алишер билан унинг учрашишини ман қилгани, бу ишга йўл қўймаслик учун ҳатто пойлоқчилар тайинлагани, агар учрашув содир бўлса, Алишерни ўлим хавфи кутиши, шундай бўлсада, унинг дийдорлашишга борганлиги ҳикоя қилинади:

Сўн гулшан рафтаму сарви хиромонам набуд,
Гиря зўр овард, к-он гулбарги хандонам набуд...
Хостам дилро ба сарҳадди шикебои кашам,
Лек аз андуҳи ҳижрон тоқати онам набуд...
Сўн маскан омадан боест беошуб, лек
Ин таҳаммул дар дили бесабру сомонам набуд.
Бо нигоҳбонони қотил сирри ишқам шуд аён,
З-он, ки аз бадҳоли он соат ғами жонам набуд.

Мазмуни: «Гулшан томонга бордим, лекин сарви хиромоним йўқ эди. Кўзларимдан ёш келди, чунки гулбарги хандоним йўқ эди. Дилимни сабр чегарасига тортмоқчи эдим, ҳижрон ғами тоқатсизлантирди. Турар жойимга ғавғосиз қайтиб келолмадим, бунга сабрсиз дилим сабаб бўлди. Қотил пойлоқчиларга ишқимнинг сири аён бўлиб қолди; аҳволим шу даражада оғир эдики, у вақтда жонимни сақлашни ҳатто ўйлолмас эдим».

Алишернинг севги қисматини изоҳлашда унинг:
Бечораам зи ҳасрати васли рухи касе,
Во ҳасрато, ки ҳеч касам нест чорарас.

Яъни: биров юзининг ҳасратида чорасиз аҳволимдан ва ҳасратоки, бирор мададкорим йўқ, руҳидаги шеърлари ҳам муҳим автобиографик аҳамиятга эгадир. Чунки бундай байтларда айни оила қуриш айёмида Алишернинг кимсасиз қолиб, ўз севганига эриша олмаганлиги аниқроқ сезилиб туради. Бу руҳдаги шеърлар шоирнинг бошқа девонларида ҳам анчагина учрайди. Чунончи, «Ғаройиб ус-сиғар»да ёш Алишер ўз яқинларининг шароит ўзгариши билан унга мумид (кўмакчи) бўлишдан бош тортиб, у севган қизни олмоқчи бўлган шахсга мададкорлик қилганларини очиқ ёзади:

Мендин эл ҳар сўз деса, бовар қилур ул сарв қад,
Йўқ манга сўз дерга ҳад, ҳар не девам ҳам барча рад...
Бевафо аҳбобдин бир ҳам менга бўлмай мумид,
Турфа кўрким, барча айлар муддан сори мадад.

Алишер Навоий ўз ишқи тарихининг дастлабки даврларида севгилиси билан висол онлари лаззатини татиган, у билан мактублар орқали суҳбатлашиб ҳам турган. Бу хусусда унинг ўнлаб ўзбекча ва форсча шеърларида ишоралар бор. Лекин кейинчалик учрашувларнинг эмас, ҳатто хат алмашиб туришнинг ҳам имкони қолмайди.

Номан шавқум киши арз айлай олмай ёрға,
Бас ғалат бўлғай жавоб этмак тамаъ мен зорға.

Бунинг устига у кўнгил қўйган қиз афтидан, турли баҳоналар кўрсатиб, ўзининг бошқа киши никоҳига рози бўлганлигини маълум қилади:

Икки бошим бўлмаса икки кўнгуллик ёрни
Севмагайменким, бало урсун мукаррар бошима, —

деган ақидада бўлган Алишер Навоий муҳаббат бобида ҳам юксак инсонийликни намойиш этиб, унга шундай жавоб беради:

Кўнглунг истар ёрлар бирла ҳамиша шод бўл,
Мендину кимдинким кўнглунг истамас озод бўл.
Гарчи сабрим уйи янглиғ айладинг вайрон мени,
Доимо, ё рабки, ҳуснунг мулкидек обод бўл.

Шу тариқа Алишернинг йигитлик йиллари ҳам иқтисодий, ҳам руҳий, ҳам оилавий нуқтаи назардан оғир бир шароитда ўтади. Шу даврлардан эътиборан дунёдўст ва юксак завқли шоир ижодида ғамгин руҳли шеърлар ҳам пайдо бўла бошлади.

Бунга кўпгина ижтимоий сабаблар қаторида, шоирнинг бахтсиз ишқи фожиаси ҳам озмунча таъсир кўрсатмай қолмади.

Гар Навоий булбуле эрди, хуш илҳон кўрки ҳажр,
Навҳа ранги кўргузур ҳар дам анинг илҳонида.

Шундай саволлар туғилиши мумкин: у пайтда қизлар ўз хоҳиш-иродалари билан ёр танламаган-ку! Алишернинг маҳбубасидан хафа бўлиши ўринлими? Бизнингча, ўринли. Биринчидан, Алишер анча танг аҳволда қолган бўлса-да, бадавлат кишилар менсимайдиган даражада чўкиб кетмаган эди. Ўша даврнинг машҳур кишилари ва амалдорлари орасида унинг ҳам ўзига яраша ҳимоячилари бор эди. Масалан, Абусаид катта хотинининг акаси Дарвеш Муҳаммад Тархон, ўн йил Ҳирот ҳокими бўлган Аҳмад Ҳожибек ва бошқалар. Иккинчидан, ўзи ҳам ишқда севгилисидан лайлиёна садоқат кутишга ҳақли эди: Лайли ибн Саломга зўрлаб эрга берилганда Мажнунга хиёнат қилмаслик учун ўзини ўлдиришни кўзлаб заҳарланган ханжар олиб юради, лекин уни ишлатишга ҳожат бўлмайди. Сўнгра ҳатто темурийлар хонадонида ҳам эркин севги учун курашган хотин-қизлар бўлган. Хусусан, Темурнинг қизи Гулдурсон ҳақидаги ривоятлар беҳуда эмас, ахир!

Биринчи севги фожиаси, алам Алишерни бошқа бир содиқ ёр излаш хаёлларига ҳам солади:

Токи мумкиндур, кезиб бир меҳрибон ёр истагил,
Бағритошларни северга қилма журъат, эй рафиқ.

Лекин бу хаёллар аламли ҳиссиётлар натижаси бўлиб, чин юракдан эса у бошқага уйланишни асло истамас эди:

Ўзга бўлди ёру меҳри мендан боқийдур ҳануз,
Нотавон кўнглумда ул ой иштиёқидур ҳануз.
Гарчи ўзга ёр истар хотирим, бордур, валек
Жон анга манзил, кўнгул онинг висоқидур ҳануз.

Алишер Навоийнинг айрим шеърларида, гарчи у биринчи севгилисини кўнглидан чиқара олмаган бўлсада, турмуш тақозосига кўра яна бировга меҳр қўйганлиги, унга уйланиш нияти бўлганлигидан далолат беради. Лекин афсуски, унинг бу муҳаббати ҳам яхши оқибат билан тугамайди. Афтидан, иккинчи марта Алишер юрагига ишқнинг чинакам туғёнини сололмаган дилбар никоҳ онлари етишмай вафот этади. Эътибор беринг:

Бор эди ул ҳамки бир чоғ бирга ёри бор эди,
Қулли ар бор ўлмаса, филжумла бори ё эди.
Васлидин буткормаса таскин берур эрди сўруб
Хаста кўнглум дардиниким ҳажрдин афгор эди.
Мен агар маҳрум эдим, маҳрам ҳам эрмас эрди ул,
Кўнглум ар озурда эрди, лек миннатдор эди...
Гўйиё шукр этмадимки, онсиз ўлмишмен бу дам,
Ул қуёшимни ёшурғон чархи кажрафтор эди.
Чарх билмонким манга бу узрни тутти раво,
Йўқса меҳр аҳлиға ул то бор эди, ғаддор эди.

Бир қанча бошқа шеърларида ҳам ёзганидай, балким ўз муҳаббат фожиасининг ана шу қиррасига ишора қилгандир? Алишер Навоий 50 ёшлар атрофида яратган шеърларида ҳам ўзининг бирор бир оила қуриш мақсади қолмаганлигига ишора этади. Бизнингча, бу унинг аччиқ аламли хулосаси эди:

Ёрсизлиғдин Навоийни яна қўрқутмангиз
Ким бу саъб ишга юрак босиқ, кўнгил тўқтоди ҳам.

Лекин оилавий масалада Навоийнинг бахти юришмаганлиги қанчалик кўнгилсиз бўлмасин, у шоир юрагида реал ҳаётга нисбатан бўлган оташин муҳаббат гулини сўлдира олмади:

Эй, Навоий, гулшани даврону, жону хонумон,
Барчадин кечтим дема, лекин кўнгулни андин уз.

Бутун ижодида шоир башариятнинг ҳаётбахш севгисини куйлади. У билан бирга ўзининг ҳазин севги достонини ҳам у ёки бу муносабат тақозосида рангин мисраларда баён этди:

Ёрдин ҳижрон чекар ушшоқи зор, эй дўстлар,
Неча тортай ҳажр, чун йўқ менда ёр, эй дўстлар...
Айламанг бекаслигимни таън, бир кун бор эди
Менда ҳам бир нозанин чобуксувор, эй дўстлар.
Ёхуд:
Не ажаб майл айласам йўқлуққа ҳар дам, эй кўнгул,
Ким йўқ ўлсам йўқтурур йўқлар кишим ҳам, эй кўнгул...
Чун яна севсанг бировни чун қориб тарк этти ишқ,
Бас, Навоий, узрини тутқил мусаллам, эй кўнгул.

Алишер Навоий ўз ҳаётини эл манфаатига фидо қилган улуғ бир шахс эди. Халқ эса ўз фидоийларини ҳеч қачон унутмайди. Чунончи, Алишернинг номи асрлар давомида эзгулик рамзи сифатида дилларга жо, тилларда достондир.

Нурулла АҲМЕДОВ,
В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университети доценти, филология фанлари кандидати.

«ЧИМЁН»ДА ХАЛҚАРО МУСОБАҚА

БЕЛДИРСОЙ трассасида ўтган дам олиш куни тоғ чанғи спорти бўйича халқаро мусобақалар бошланди. СССР, Руминия, Польша ва Ўзбекистон командалари сафида 120 га яқин спортчилар иштирок этаётган бу мусобақада уч кураш натижаларига кўра ғолиблар аниқланади.

Тоғ чанғи спорти Халқаро Федерацияси вакили, югославиялик Мотчило Джурич трассани кўздан кечириб унинг тайёргарлигига юқори баҳо берди.

Биринчи кунги баҳслардан сўнг аёллар ўртасида Л. Кедрина ва Е. Сопина пешқадамликни қўлга олдилар.

Республикамиз спорт шарафини умидли ёш чанғичилар А. Тўхтаев, Г. Сунгатова, Ф. Сапоев, С. Жонбоев ва бошқалар ҳимоя қилишмоқда.

Суратларда: халқаро мусобақа очилишидан фотолавҳалар.

В. Портнов фотолари.

РАЙОН ГАЗЕТАЛАРИ САҲИФАЛАРИДА

ШАНБА СОНИ ШУНДАЙ ЧИҚАДИ

Оржоникидзе район **«Коммунизм тонги»** газетасининг ўтган шанба сони кичрайтирилган форматда 8 бетлик бўлиб чиқди. Гап унинг шаклида эмас, мазмунидадир. Журналистлар ҳар бир саҳифани маълум мавзуларга бағишлаб, уни чуқурроқ очиб беришга ҳаракат қилганлар. Иккинчи саҳифада берилган материалларда гап асосан коммунистлар аттестацияси қандай бораётганлиги ҳақида борса, учинчи саҳифада Қибрай посёлкасида кўрсатилаётган маиший хизматнинг ночорлиги танқид қилинади.

«Инсон, жамият, қонун» умумий сарлавҳаси остида эълон қилинган материаллар яна ҳам қизиқарлидир. Улар қарийб қўш саҳифани эгаллаган. Ёш қаламкашлар ижодидан намуналар, сатира ва юмор саҳифаси газетани янада ўқимишли қилишга хизмат қилган.

Материалларнинг қарийб барчаси район ҳаётига тааллуқлидир. Газета ўз ишини қайта қура бориб, кундалик ҳаётнинг муҳим муаммоларини кўтариб чиқаяпти. Қиёфаси ҳам маълум даражада ўзгарганлиги эътиборга лойиқдир. «Коммунизм тонги» газетхонлари ҳар бир сон давр руҳига мос, қайта қуриш қирраларини очиб берувчи, таъсирчан ва оммабоп материалларга бой бўлишига умидвордирлар.

«КЎЗГУ»НИНГ ИЛК ҚАДАМЛАРИ

СЎЗ УСТАЛАРИ КООПЕРАТИВИ ТУЗИЛДИ

Бугунги кунда кооперативлар ҳаётимизга тобора кенгроқ кириб келмоқда. Уларнинг сони борган сари ошиб бораяпти. Ташкил қилинаётган янги ширкатлар қамраб олаётган соҳалар тури ҳам рангбаранг. Хусусан, пойтахтнинг Акмал Икромов районидаги Абдулла Қаҳҳор номли маданият уйи қошида ташкил қилинган янги кооперативга сўз усталари — санъаткорлар бирлашдилар. «Кўзгу» деб ном олган ва Дурбек Назаров раислик қилаётган бу коллектив ўз чиқишлари билан жамиятга ёт бўлган, унинг равнақига тўсқинлик қилаётган иллатларга қарши курашишни мақсад қилиб олганлар. Унинг Обид ва Собит Асомовлар, Мирза Холматов, Тўхтамурод Азизов, Ботир Муҳаммадхўжаев каби аъзолари турли жойларда ўз программаларини муваффақият билан намойиш этмоқдалар. Хусусан, улар Тошкент Давлат университети маданият саройида, «Ватан» ҳамда Мақсуд Шайхзода номли кинотеатрларда, Тошкент районидаги Ильич номли колхозда бўлишди.

Шуниси диққатга сазоворки, «Кўзгу» кооперативи аъзолари томошалардан тушган дастлабки тушумнинг минг сўмини В. И. Ленин номли болалар фондига, 500 сўмини эса давлат бюджетига ўтказдилар.

ЭРТАГА— НАВБАТДАГИ ҚАБУЛ

«ТОШКЕНТ ҳақиқати» газета редакцияси ҳузуридаги жамоатчи Совет навбатдаги қабулни эртага — 10 февраль куни соат 17.00 дан бошлаб ўтказади. Бу сафар меҳнаткашларни жамоатчилик Советининг аъзоси, Киров район 2-Давлат нотариал конторасининг нотариуси Мавжуда Мадалиева қабул қилади.

Жамоатчилик Совети қабулхонаси Ленинград кўчаси, 32-уй, 7-қават, 742-хонага жойлашган. Телефонлар: 33-40-48; 32-53-54.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» ЖАМОАТЧИ СОВЕТ ҚАБУЛХОНАСИ.

ҲАР ТЎҒРИДА

ЯНГИ ТИШНИ ЎСТИРИШ МУМКИНМИ!

ҲОЗИРГИ олимлар бу саволни инкор қилишяпти. Бироқ келажакда шундай операциялар амалда қилинадиган бўлиши мумкин. Техас университети тадқиқотчилари қуёнларда тажриба ўтказиб, алоҳида модда — гидроксианатитдан суяк ўстириш усулини топдилар. Осонликча турлича шаклга кирадиган бу материал жониворнинг сонига ёпишибгина қолмай, табиий суяк тўқимасига айланди. Мутахассислар худди шундай йўл билан тишга айланувчи бирикмани топиш мумкинлигига ишонч билан қарамоқдалар.

НАФАС ОЛИШ... СОТИЛАДИ

ТОКИОДАГИ универсал магазинларнинг бирида ғаройиб бар очилди. Бу ерда кофе беришмайди, бошқа бирор егулик ҳам сотишмайди. Фақат... соф кислород тортиқ қилишади.

Унинг 3 минут нафас олишга мўлжалланган миқдори 100 иен туради. У харидорга махсус шланг ёрдамида узатилади. Коммерсантларда шундай барни ташкил этиш фикри спорт товарлари ишлаб чиқарувчи айрим фирмалар қуюлтирилган кислородли флаконлар тайёрлай бошлагач пайдо бўлди. Кўриниб турибдики, бу янгилик спортдан узоқроқ юрувчи кишилар учун маъқул бўлган, деб ёзади Болгарияда чиқадиган «Орбита» ҳафталиги.

«БЕЗОРИЛАР» ДАРАХТДА ЯШАШАДИ

ДЕҲЛИ четидаги мактабларнинг бирида танаффус учун қўнғироқ чалингандан кейин болалар ҳовлига отилиб чиқиб кетишгач, шу вақтгача дарахтларда ўтирган маймунлар қичқириб очиқ деразалардан синфларга киришди.

Улар ўқувчиларнинг нонушталарини паққос туширдилар. Бу тасодиф эмас. Деҳли ёнидаги шаҳарчаларда юзлаб маймунлар шўхлик қилишади. Мактаблар, муассасалар, ибодатхоналар, магазинларга ҳужум қилишади, ҳатто парламент биносига киришга ҳам уринганлар. Бундай аҳволга чидашга тўғри келади, чунки Ҳиндистон пойтахтида расман бор-йўғи уч нафар маймун «тутувчи» бор. Улар маймунлар ҳужумини қайтаришга ожизлик қилишади, деб хабар беради Чехословакияда чиқадиган «Свет социализму» журнали.

Редактор **Н. НАСИМОВ.**

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ДИҚҚАТ: ЮҚОРИ БОСИМЛИ МАГИСТРАЛЬ ГАЗ ҚУВУРИ

СИЗ ЯШАБ ТУРГАН РАЙОН ТЕРРИТОРИЯСИДАН УМУМДАВЛАТ АҲАМИЯТИГА ЭГА БЎЛГАН ҚИММАТБАҲО ИНШООТ —МАГИСТРАЛЬ ГАЗ ҚУВУРИ ТРАССАСИ ЎТГАН.

ГАЗ ҚУВУРИ ВА УНИНГ ИНШООТЛАРИ (алоқа линиялари, кранлар, тўсқичлар, кўрсаткич белгилари, катод станциялари ва ҳоказо)га ЭҲТИЁТКОРЛИК БИЛАН МУНОСАБАТДА БЎЛИШ — ҲАР БИР ГРАЖДАННИНГ БУРЧИДИР.

Газ қувури портлаш ва ёнғин келтириб чиқарувчи ўта хавфли манба эканлигини унутманг. Унинг муҳофаза зоналарида турли ишларни бажариш қоидаларига риоя қилиш сизнинг хавфсизлигингиз гаровидир.

Газ қувури муҳофаза зонасида (газ қувурларининг икки томони бўйлаб 250 метр масофада) **одамлар қурбон бўлиши ва моддий зарар кўрилишининг олдини олиш мақсадида қуйидагилар**

ҚАТЪИЯН МАН ЭТИЛАДИ:

— бирор иншоот қуриш, дала шийпонлари, заправка пунктлари, хирмонларни жойлаштириш;
— моллар учун сувлоқ ва қўралар барпо этиш, силос бостириш, хашак ғарамлаш;
— пахта қуритиш ва сақлаш учун майдончалар ташкил этиш;
—қум-шағал ва бошқа карьерларни барпо қилиш, ахлатхоналарни юзага келтириш, хашак ва қишлоқ хўжалик чиқиндиларини ёқиш;
— одамлар, моллар ёки техника асбоб-ускуналарининг тўпланишига йўл қўйиш.

ГАЗ ҚУВУРИ МУҲОФАЗА ЗОНАСИДА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ВА ҚУРИЛИШ-МОНТАЖ ИШЛАРИ ФАҚАТ «УЗБЕКТРАНСГАЗ» ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИНИНГ РОЗИЛИГИ ОЛИНГАНДАН КЕЙИНГИНА БАЖАРИЛИШИ МУМКИН.

АҲОЛИ, КОРХОНАЛАР, ТАШКИЛОТЛАР, КОЛХОЗЛАР ВА СОВХОЗЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ, ҚУРУВЧИЛАР, ПРОРАБЛАР, МЕХАНИЗАТОРЛАР ДИҚҚАТИГА!

ЎЗБЕКИСТОН ССР ТЕРРИТОРИЯСИДАН ҚУЙИДАГИ МАГИСТРАЛЬ ГАЗ ҚУВУРЛАРИ ЎТГАН:
ЖАРҚОҚ — БУХОРО-САМАРҚАНД-ТОШКЕНТ — бир тармоқли;
ЯНГИЕР-ФАРҒОНА-ҚЎҚОН-НАМАНГАН -АНДИЖОН — икки-уч тармоқли;
ГАЗЛИ-КОГОН - САМАРҚАНД-ТОШКЕНТ-ФРУНЗЕ-ОЛМАОТА — икки-уч тармоқли;
КЕЛИФ-МУБОРАК-ЗИРАБУЛОҚ — икки-тўрт тармоқли;
кўрсатилган газ қувурлари шохобчаларга эга.

Газ қувури муҳофаза зонасида қурилган бинолар ва иншоотлар бузиб ташланади.

Магистраль газ қувурлари ва улар бўйлаб электр узатиш линиялари ўтган жойларда йўллар қуриш, кабель, водопровод ва бошқа ер ости, ер усти ва осма коммуникацияларни ўтказиш, шунингдек янги ерларни планлаштириш ва ўзлаштириш фақат олдиндан келишилган ҳолда амалга оширилмоғи лозим.

Газ қувури ва электр узатиш линиялари муҳофаза зонасида ўзбошимчалик билан қурилиш ва тупроқ қазиш ишларини амалга ошириш авариялар, бахтсиз ҳодисаларга, моддий зарар етказилишига ва бошқа жиддий оқибатларга олиб келиши мумкин.

КОЛХОЗЛАР, СОВХОЗЛАР, БИРЛАШМАЛАР ВА ТАШКИЛОТЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

«СН-452-73» магистраль қувурларини ётқизиш учун ер ажратиш нормаларига биноан, ер ости магистраль қувурлари ўтказилган жойлардан фойдаланиш газ қувурларининг бешикаст сақланишини таъминловчи тадбирларга риоя қилган ҳолда амалга оширилиши керак.

Хавфсизликни таъминлаш мақсадида, дала ишларини олиб боришдан олдин газ қувурлари ўтказилган райондаги ерлардан фойдаланиш учун «Узбектрансгаз» ишлаб чиқариш бирлашмасидан рухсатнома олиш зарур.

«Узбектрансгаз» ишлаб чиқариш бирлашмасининг адреси: Тошкент шаҳри, ГСП, Педагогика кўчаси, 31-«а» уй.

Рухсатнома олиш учун, шунингдек магистраль газ қувурларининг Когон, Ғаллаорол, Фарғона, Оқтепа, Самарқанд, Тошкент шаҳарларида жойлашган линия-ишлаб чиқариш бирлашмаларига мурожаат этиш мумкин.

МАГИСТРАЛЬ ГАЗ ҚУВУРЛАРИ ЯҚИНИДА ҲУШЁР ВА ЭҲТИЁТКОР БЎЛИНГИЗ!

«Узбектрансгаз» ишлаб чиқариш бирлашмаси.
«Союзторгреклама» Бутуниттифоқ бирлашмасининг Ўзбекистон агентлиги.

МАРКАЗИЙ «ЮБИЛЕЙ» СПОРТ ЗАЛИДА

Шарқий зона 2-лига командалари ўртасида

ХОККЕЙ

18-19 февралда — «БИНОКОР» (Тошкент) —«МОТОР» (Барнаул).

Шанба ва якшанба кунлари ўйинлар соат 17.00 да, оддий кунларда — соат 18.30 да бошланади.

Справкалар учун телефонлар: 46-07-53, 46-68-77 — администратор; 46-03-12, 46-70-31 — касса.

●

Чирчиқдаги 15-автобус-таксомотор паркига берилган ГТ-1 сериясидаги 2031337 ва 2031338 номерли меҳнат дафтарчаларининг йўқолган

ТОЗА БЛАНКАЛАРИ БЕКОР ҚИЛИНАДИ

КОРХОНА ВА ТАШКИЛОТЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ, ИЖОДКОР ЁШЛАР ДИҚҚАТИГА!

ЁШЛАРНИНГ «ЁШЛИК» ИЛМИЙ-ТЕХНИКА ИЖОДИЁТИ ОБЛАСТЬ МУВОФИҚЛАШТИРИШ МАРКАЗИ

соат 10 дан 19.00 гача ишлайди.

Справкалар юзасидан қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳри, Ленинград кўчаси, 48-уй. Илмий-техника жамиятининг Техника уйи, 5-хона.

Халқлар дўстлиги орденли Тошкент гўшт саноати ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективи бирлашма бош директорининг ўринбосари **Раҳимжон ИЛҲОМОВ**нинг вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг қариндошлари ва яқинларига таъзия изҳор этади.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ
(«Ташкентская правда»)
Орган Ташкентского обкома Коммунистической партии Узбекистана и областного Совета народных депутатов

Издается на узбекском языке

Редакция адреси: 700083, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32